

BISISU

*(Da:i Sia: - Judges; Modu - Gunalaia Taudia;
Bisini - Hetman)*

Hidadea Sia:

Bisisu Buga da Isala:ili dunu ilia hou Ga:ina:ne soge ganodini olelesa. Ili da bu Gode Ea hou noga:le lalegaguiba:le, Gode da ili noga:le fidi. Ili da Ga:ina:ne soge fi ilima doagala:lalu, Ga:ina:ne soge huluane lai dagole, amo ganodini fi esalu. Amo esoga, ilia da hina bagade hame galu, be bisisu da Isala:ili fi ouligisu. Amo ouligisu dunu da fofada:su hou fawane hame hamosu, be ilia da dadi gagui dunu ilima bisilua esalu. Bisisu afae ea dio amo Sa:masane da gasa bagade hou hamosu. Ea sia: da Sia:alalo 13 asili 16 amo ganodini dedei diala.

Bai bagade amo buga ganodini dedei diala da Isala:ili dunu da mae hohonone Godema fa:no bobogebeba:le, ilia da hahawane esalu. Be ilia da Gode Ea hou fisiagale, amola hame nabasu hou hamobeba:le, ilia da hedolowane wadela:lesi dagoi ba:i. Gode da wadela:i hou amoma gilisimu da hamedeiba:le, E da Isala:ili dunu fi amo yolesi dagoi. Amalalu, ilima ha lai dunu da ili hasalasi. Be Gode Ea hou da asigidafa, amola E da gogolema:ne olofosu bagade dawa:. Amaiba:le, amo buga ganodini ninia da Isala:ili dunu ilia dafasu fawane hame ba:sa. Be ilia da ilia wadela:i hou amoma gogosia:iba:le, fofada:loba, amola Godema sinidigibiba:le, Gode

da hedolowane ilia wadela:i hou gogolema:ne olofoi, amola ilia da hahawane gaga:su bai: dagoi.

Sia: dedei

Ga:ina:ne Soge Ganodini Hou

1 Amalalu, Yosiua da bogoi...Sia:alalo 1:1 - 2:10

2 Isala:ili Bisisu Dunu...Sia:alalo 2:11 - 16:31

3 Eno hou da Isala:ili Dunuma Doaga:i...Sia:alalo 17:1 - 21:25

Bisisu

Yuda fi amola Simiane fi da hina bagade Adounaibisege Gagulaligi

¹ Yosiua da bogobeba:le, Isala:ili fi dunu ilia da Hina Godema amane adole bai:, “Ninia fi habo da bisili Ga:ina:ne dunuma doagala:ma:bela:?”

² Hina Gode da bu adole i, “Yuda fi da bisili doagala:musa: masunu da defea. Ilia da amo soge amoma ouligisu esaloma:ne, Na da hamomu.” ³ Yuda fi dunu da Simiane dunu ilima amane sia:i, “Ania da soge anima ilegei amogai wa:i asili, Ga:ina:ne dunuma gegemu. Amalalu, ninia da dili sigi asili, soge da dilima ilegei amoga doagala:musa: masunu.”

⁴ Amaiba:le, Simiane fi amola Yuda fi da gilisili gegemusa: asi. Hina Gode da ela fidibiba:le, ela da Ga:ina:ne dunu amola Belisaide dunu ili hasalasi. Ilia da Bisege moilaiga 10,000 dunu agoane fane legei dagoi. ⁵ Amogai, ilia da hina bagade Adounaibisege ba:le, ema gegei. ⁶ E da hobeai, be ilia da ema fa:no bobogele, gagulaligi. Ilia da ea lobo bi amola emo bi damuni fasi

dagoi. ⁷ Adounaibisege da amane sia:i, “Na da hina bagade⁷⁰agoane ilia lobo bi amola emo bi damuni fasili, ilia da na ha:i manu fafai haguduga daladaloba nasu. Na da ilima hamoi defele, wali Gode da nama hamoi dagoi.” Ilia da e Yelusaleme moilai bai bagadega oule asili, amola amogai e da bogoi dagoi.

Yuda fi dunu da Yelusaleme Moilai bai bagade amola Hibalone Moilai bai bagade Hasasali

⁸ Yuda fi dunu da Yelusaleme moilai bai bagade amo doagala:le, suguli lai dagoi. Ilia da dunu huluane medole legele, moilai amo laluga ulagisi dagoi. ⁹ Amalalu, ilia da Ga:ina:ne dunu (amo da agolo soge, gumi fonobahadi soge amola hafoga:i soge gagoe (south) dialu amo ganodini esalu), ilima doagala:musa: asi. ¹⁰ Ilia da Ga:ina:ne dunu amo da Hibalone moilai bai bagade (ea musa: dio da Gilia:de Aba) amo ganodini esalu amoga doagala:musa: wa:i asi. Amogawi, ilia da Sisai sosogo fi, Ahaima:ne sosogo fi amola Da:lamai sosogo fi, ili hasasali.

Odeniele da Dibe Moilai bai bagade amo Hasali (Yosiua 15:13-19)

¹¹ Amalalu, Yuda fi dunu da Dibe moilai bai bagade (amo esoga Dibe ea dio da Gilia:de Sifa) amoga doagala:musa: wa:i asi. ¹² Yuda dunu afae ea dio amo Ga:ilebe da amane sia:i, “Nowa dunu da Gilia:de Sifa moilai bai bagade fi ili hasalasiswa, na da nadiwi A:igasa: ema imunu.” ¹³ Ga:ilebe eya Gina:se amo ea mano Odeniele da amo moilai amo hasali dagoi. Amaiba:le, Ga:ilebe da idiwi A:igasa:, ea lama:ne i dagoi.

14 Uda lamu eso amoga, Odeniele da A:igasa: ema e da ea edama soge edegema:ne ha:giwane sia:i dagoi. A:igasa: da dougi da:iya fila heda:i amoga aligila sa:ili, Ga:ilebe da ema, “Di da adi lamu?” amane sia:i. 15 A:igasa: da bu adole i, “Na da dima gu hano lamu galebe. Soge amo di da nama i, da hafoga:i soge amo ganodini diala.” Amaiba:le, Ga:ilebe da ema agoloa gado amola umia gudu gu hano ema i dagoi.

Yuda Fi amola Bediamini Fi Ilia Hasalasu Hou

16 Mousese aowa (Ginaide dunu) amo egaga fi dunu da Yuda dunu sigi Yeligou moilai bai bagade (amo ganodini gumudi sala bagohame ba:i) amo fisili, asili wadela:i hafoga:i sogebi ea dio amo A:ila:de (Yuda soge amo ganodini) A:malege dunu amola gilisili esalu. 17 Yuda fi dunu da Simiane fi dunu amola gilisili wa:le asili, Ga:ina:ne dunu Sifa:de moilaiga fi dunu amo doagala:le, hasali. Ilia da amo moilai gagabusu aligima:ne ilegele, wadela:lesi dagoi. Amola ilia amoma dio gaheabolo asuli, amo Homa.

18 - 19 Hina Gode da Yuda dunu fidibiba:le, ilia da agolo soge huluane suguli lai dagoi. Be moilai bai bagade amo Ga:isa, A:siegelone, Egelone amola soge amo moilai bai bagade sisiga:i, ilia da hame suguli lai. Amo moilai dunu fi hano wayabo bega: esalu, da ouli sa:liode bagohame gagui. Amaiba:le, Isala:ili dunu da amo fi dunu gadili sefasimu hamedei ba:i. 20 *Mousese ea sia:i defele, ilia da Hibalone moilai bai bagade amo Ga:ilebema i dagoi. Ga:ilebe da amo moilaiga

---

* 1:20: Yosiua 15:13-14

A:ina:ge egaga fi udiana galu, amo gadili sefasi.
²¹ †Be Bediamini fi dunu da Yebiusaide dunu Yelusaleme moilai bai bagade amo ganodini esalu, hame sefasi. Amola wali eso, Yebiusaide dunu amola Bediamini fi dunu da Yelusaleme moilai bai bagade amo ganodini gilisili esala.

Ifala:ime Fi dunu amola Ma:na:se Fi dunu da Bedele Moilai Hasali

²²⁻²³ Ifala:ime fi dunu amola Ma:na:se fi dunu da Bedele moilai (amo esoga, ea dio da Lase) amoma doagala:musa: wa:i asi. Hina Gode da ili fidi. Iliia desega ahoasu dunu asunasi. ²⁴ Iliia da dunu afae Bedele moilai fisili ahoanebe ba:i. Iliia da ema amane sia:i, “Di da Bedele moilai ganodini golili sa:imu logo ninima olelesea, ninia da dima se hame imunu.” ²⁵ Amaiba:le, e da golili sa:imu logo ilima olelei. Ifala:ime dunu amola Ma:na:se dunu ilia da dunu, uda amola mano huluane amo moilai ganodini esalu, amo medole legei dagoi. Be ilia da dunu amo da ilima logo olelei, amola ea sosogo fi hame fane legei.

²⁶ Fa:no, e da Hidaide sogega asili amogai moilale fi. Amoga e da Lase dio asuli amola amo dio da amo moilai bai bagade ea dio wali diala.

Dunu Fi amo Isala:ili dunu ilia Gadili Hame Sefasi

²⁷ ‡Ma:na:se fi da dunu amo da moilai bai bagade amo Bede Sia:ne, Da:inage, Do, Ibilia:me, Megidoa amola eno gadenene moilai amo ganodini esalu hame sefasi. Be Ga:ina:ne dunu da amo moilai bai bagade ganodini esalu.

† 1:21: Yosiua 15:63; 2 Sa:mieuele 5:6; 1 Hou Olelesu 11:4

‡ 1:27: Yosiua 17:11-13

28 Be Isala:ili dunu ilia gasa heda:le, ilia da amo Ga:ina:ne dunu ilia udigili hawa: hamosu dunu hamoma:ne logei. Be ilia da amo dunu huluane gadili hame sefasi. 29 Šifala:ime fi dunu da Ga:ina:ne dunu amo Gise moilai bai bagade ganodini esalu, amo gadili hame sefasi. Amaiba:le, Ga:ina:ne da Ifala:ime dunu amola gilisili esalebe ba:i. 30 Sebiulane fi dunu da dunu amo da Gidalone moilai bai bagade amola Na:ihalale moilai bai bagade amo ganodini esalu, gadili hame sefasi. Amaiba:le, amo moilai bai bagade ganodini, Ga:ina:ne dunu da Isala:ili dunu gilisili esalu, amola ilia da Isala:ili dunu ilia udigili sesele hawa: hamosu dunu agoane esalu. 31 A:sie fi dunu da dunu amo da A:gou, Saidone, Ala:be, A:gasibi, Heleba, A:ifege amola Lihoubé amo moilai bai bagade ganodini esalu, hame sefasi. 32 Be A:sie fi dunu da Ga:ina:ne dunu gadili hame sefasiba:le, amo dunu gilisili esalebe ba:i. 33 Na:fadalai fi dunu da dunu amo da Bede Semese moilai bai bagade amola Bede A:ina:de moilai bai bagade amo ganodini esalu, hame sefasi. Be Na:fadalai fi dunu da amo Ga:ina:ne dunu gilisili esalu, amo da ilia udigili sesele hawa: hamosu dunu hamoi dagoi. 34 Be A:moulaide dunu da Isala:ili fi afadafa (amo da Da:ne) ilia noga:i umi sogega misunu logo ga:i dagoi. Amola Da:ne fi dunu da agolo sogega esalu. 35 Amola A:moulaide dunu da mae fisili, moilai amo A:idualone, Sia:ilibimi amola Hilese Goumi amoga esalu. Be Ifala:ime fi amola Ma:na:se fi da ilima ouligisu esalebe ba:i

amola ilia da amo Isala:ili fi ilia udigili hawa: hamonanu.

³⁶ Sila moilai bai bagadega gagoedi (north), Idomaide dunu fi ilia soge alalo da A:gala:bimi goumi adobo gigadofa ahoasu amodili asi.

2

Hina Gode Ea A:igele Dunu da Bougimi Sogega Misi

¹ Hina Gode Ea a:igele dunu da Giliga:le fisili Bougimi sogega asili, Isala:ili dunuma amane sia:i, “Na da dili Idibidi sogega esalu amo fisili masa:ne samogele, oule asili, soge amo Na da dilia aowalali ilima imunu ilegele sia:i, amoga oule asi. Na da amane sia:i, ‘Na da gousa:su hou dilima hamoi, amo hamedafa yolesimu. ² *Be dilia gousa:su eno Ga:ina:ne soge fi dunuma maedafa hamoma. Ili oloda amo dilia mugululi wadela:lesima.’ Be dilia da Na sia: hamedafa nabasu. ³ Amaiba:le, dilia da gusuba:i ahoasea, Na da amo dunu gadili hame sefasimu. Ili da dilima ha laiwane esalumu, amola ilia ogogole ‘gode’ liligi ilima nodone sia:ne gadosu hou da fedege sia: agoane dilima sani dialumu.”

⁴ A:igele dunu da amo sia: sia:beba:le, Isala:ili dunu huluane da dinanu. ⁵ Amaiba:le, ilia da amo sogega Bougimi (disu) dio asuli. Amogawi, ilia da Hina Godema gobelesalasu hamosu.

Yosiua da Bogoi

⁶ Yosiua da Isala:ili dunu asunasili, ilia da afae afae amo sogebi ilima ilegei, amo gesowale

---

* 2:2: Gadili Asi 34:12-13; Mousese ea Malasu 7:2-5

fimusa: asi. ⁷ Yosiua da esalea, amola e da bogoloba, ouligisu dunu da ilia siga Hina Gode Ea Isala:ili fidimusa: gasa bagade hou ba:i, amo dunu amola esalea, Isala:ili dunu da Hina Godema fa:no bobogei. ⁸ Amalalu, Hina Gode ea hawa: hamosu dunu Yosiua (Nane egefe) da ea esalu ode110amo gidigisia, bogoi dagoi. ⁹ †Ilia da ea da:i hodo amo hihima ilegei soge amoga uli dogone sali. Amo soge da Dimina:de Sila moilai Ifala:ime agolo soge ganodini, Ga:ia:sie Goumi amoga gagoe (north) dialu.

¹⁰ Amo musa: fifi misi dunu huluanedafa da bogogia:i dagoi. Amola fa:no fifi misi dunu ilia da Hina Gode Ea gasa bagade Isala:ili dunuma fidi amo gogolei, amola Hina Gode hamedafa dawa:i.

Isala:ili Dunu Fi da Hina Godema Nodone Sia:ne Gadosu Hou Yolesi

¹¹ Amalalu, Isala:ili dunu da Godema wadela:le hamoi. Ilia da ogogosu 'gode' liligi ilia dio amo Ba:ile ilima fa:no bobogesu. ¹² Hina Gode, amo da ilia aowalalia Gode, amola E da ili Idibidi sogega fisili masa:ne asunasi. Be ilia da Hina Gode yolesili, amo hame lalegagui dunu ilia soge ganodini esalu, amo ilia 'gode' liligi amoma nodone sia:ne gadosu. Ilia da amo ogogosu 'gode' liligi ilima dawa:le begudubiba:le, Hina Gode da ougi bagade ba:i. ¹³ Ilia da Hina Godema nodone sia:ne gadosu hou fisili, Ba:ile amola A:sadalode ogogosu 'gode' amoma fa:no bobogei.

¹⁴ Amaiba:le Hina Gode da ougi bagade ba:i. Ilima ha lai dunu da ilima doagala:musa: amola ilia liligi wamolamusa: manoba, Hina Gode da

---

† 2:9: Yosiua 19:49-50

ilia logo hame hedofai. E da Isala:ili dunu hame fidibiba:le, ilia ha lai dunu da ilima sisiga:le disi, amo da ili hasalasi. Isala:ili dunu da ilima bu gegemu hamedeiwane ba:i. ¹⁵ Hina Gode Ea sia:i defele, ilia da gegemusa: ahoanoba, Hina Gode da ilima gegebe ba:i. Ili da se bagade nabi.

¹⁶ Amalalu, Hina Gode da bisisu dunu Isala:ili dunuma i. Bisisu dunu da gasa bagade gegebeba:le, ilia da Isala:ili dunu ilia ha lai dunu ilima gaga:i. ¹⁷ Be Isala:ili dunu da ilia bisisu dunu sia: hame nabasu. Ili Hina Gode Ea hou fisili, eno 'gode' liligi ilima hawa: hamosu. Ili aowalali eda ilia da Hina Gode Ea sema amoma fa:no bobogesu. Be gaheabolo fi dunu da amo hou hedolowane yolesi. ¹⁸ Eso bagohame, Hina Gode da Isala:ili dunuma bisisu iasu. Amo bisisu dunu da esalea, Hina Gode da e fidibiba:le, Isala:ili dunu ilia ha lai dunu ilima gaga:i. Hina Gode da ilia se nabasu amola gogonomasu amo nababeba:le, E da ilima asigiba:le, ili gaga:i. ¹⁹ Be bisisu da bogoloba, Isala:ili dunu da ilia musa: wadela:i hou amoma sinidigili, ilia wadela:i hou da ilia ada ilia wadela:i hou baligisu. Ili da ogogosu 'gode' ilima nodone sia:ne gadosu, amola hawa: hamosu. Ili da musa: wadela:i hou hamedafa yolesi. ²⁰ Amo ba:beba:le, Hina Gode da Isala:ili fi ilima ougi bagade ba:lalu, amane sia:i, "Amo dunu da gousa:su amo Na da ilia aowalali ilima noga:le nabima:ne sia:i, amo ilia da Na sia: hame nababeba:le, wadela:lesi dagoi. ²¹ Amaiba:le, dunu fi da Yosiua esalebe eso amoga, Ga:ina:ne soge ganodini ba:i, amo Na da gadili hame sefasimu. ²² Na da wali esalebe Isala:ili dunu da ilia aowalali defele Nama fa:no

bobogema:bela:? amo adoba:ma:ne, Na da ilima ha lai dunu Ga:ina:ne soge ganodini fima:ne yolesimu.”

²³ Amaiba:le, amo dunu fi da Isala:ili soge ganodini bu esaloma:ne, Hina Gode da logo doasi dagoi. Hina Gode Ea hamobeba:le, Yosiua da amo dunuma hame hasali, amola Yosiua da bogoloba, Hina Gode da amo dunu gadili hame sefasi.

3

Dunu Fi da Ga:ina:ne Soge Ganodini Esalu

¹ Amaiba:le, Isala:ili dunu amo da Ga:ina:ne soge ganodini gegesu hame ba:i, amo dunu adoba:ma:ne, Hina Gode da Ga:ina:ne fi mogili gadili hame sefasi. ² E da Isala:ili fi gahe-abolo amo da gegesu hame ba:i ilima gegesu hou olelema:ne, amo fi gadili hame sefasi. ³ Ga:ina:ne soge fi da soge amoga esalebe ba:i, da haguduga dedei diala. Filisidini moilai bai bagade biyale gala, Ga:ina:ne dunu huluane, Saidonia dunu amola Haifaide dunu (ilia soge alalo da Ba:ile Hemone Goumi asili Ha:ima:de Goumi ahoasu doaga:i. Amo soge da Lebanone Goumi soge) ⁴ Hina Gode da amo dunu fi ilia Isala:ili dunu ilima adoba:ma:ne, Isala:ili soge ganodini yolesi. Isala:ili dunu ilia da sema amo Hina Gode da Mousesema i, amola e da ilia aowalali ilima alofele olelei, amo ilia fa:no bobogema:beyale adoba:musa: yolesi. ⁵ Amaiba:le, Isala:ili dunu da dunu fi eno amo Ga:ina:ne, Hidaide, A:moulaide, Belesaide, Haifaide amola Yebiusaide amo gilisili fi galu. ⁶ Ili da gilisili

uda lasu hou hamosu amola amo dunu ilia 'gode' liligi ilima nodone sia:ne gadosu.

Odeniele

⁷ Isala:ili dunu da ilia Hina Gode gogolei. Ili da wadela:le hamosu amola ilia ogogosu 'gode' loboga hamoi liligi amo Ba:ile amola Asila, amoma nodone sia:ne gadosu.

⁸ Amaiba:le, Hina Gode da Isala:ili fi ilia hou ba:beba:le, ougi bagade ba:i. E da Gusia:ne Lisada:ime (Mesoubouda:imia hina bagade) ili hasalasila:ne, amo ea logo doasi dagoi. E da Isala:ili dunuma ode godoane (⁸) amoga hina bagade esalu.

⁹ Amalalu, Isala:ili dunu da Hina Godema dinanuwane wele sia:beba:le, E da gaga:su dunu ilima asunasi. Amo da Odeniele, Ga:ilebe eya Ginase egefe. ¹⁰ Hina Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da ea dogo ganodini aligila sa:ili, e da Isala:ili bisisu dunu hamoi. Odeniele da gegemusa: asili, amola Hina Gode da fidibiba:le, e da Mesoubouda:imia hina bagade amo hasalasila, sefasi. ¹¹ Isala:ili soge da ode⁴⁰amoga, olofosu ba:i dagoi. Amalalu, Odeniele da bogoi.

Ihade

¹² Isala:ili dunu da bu eno Hina Godema wadela:le hamoi. Amaiba:le, Hina Gode da Moua:be hina bagade ea dio amo Egelone amo fidibiba:le, ea gasa da Isala:ili fi ilia gasa baligi dagoi. ¹³ Egelone da A:mounaide dunu amola A:malege dunu gilisili, Isala:ili fi hasalasi. Ili da Yeligou moilai bai bagade (amo ganodini gumudi sala agoai bagohame ba:i) amo suguli lai dagoi.

¹⁴ Egelone da Isala:ili dunu ilima ode 18amoga ouligisu esalu. ¹⁵ Amalalu, Isala:ili dunu da dinanuwane, Hina Godema wele sia:beba:le, E da gaga:su dunu eno ilima asunasi. Ea dio amo da Ihade. E da ea lobo fofadi amoga hawa: hamosu. E da Bediamini fi dunu Gila amo egefe. Isala:ili dunu da Ihade, amo Moua:be hina bagade Egelone ema udigili su iasu ima:ne asunasi. ¹⁶ Ihade da gegesu gobihei bagade (ea sedade defei da 50sedamida) fe la:idi amola la:idi mei amo hamone, ea lobodafa afoga ea abula haguduga wamo la:gi dagoi. ¹⁷ Amalalu, e da su iasu liligi amo Egelonema gaguli asi. Egelone da dunu basului bagade. ¹⁸ Ihade da iasu liligi Egelonema ia dagoiba:le, e da dunu amo da su liligi gaguli misi, ilima ilia da ilia moilaiga bu masa:ne sia:i. ¹⁹ Be Ihade hisu da hedofai igi Giliga:le moilai gadenene amoga doaga:le, Egelonema buhagili, ema amane sia:i, “Hina bagade! Na da dima wamolegei sia: sia:mu galebe.” Amaiba:le, hina bagade da ea hawa: hamosu dunuma amane sia:i, “Masa! Ania fawane esalumu.” Amola ilia da huluane gadili asi.

²⁰ Amalalu, hina bagade hisu da anegagi se-sei ea diasu gadodili diala amo ganodini fibi ba:i. Ihade da ema asili, amane sia:i, “Na da Gode Ea sia: dima adomu.” Hina bagade da wa:legadoi. ²¹ Ihade da ea lobo fofadini amoga gobihei bagade amo duga:le gadole, Egelone ea hagomo damana sone, ²² badofale, gadili asi. Amaiba:le, Egelone ea sefe da bosonagala:le gobihei geda amo dedeboi ba:i. Be gobihei

da mae duga:gala:le, medene gasaga gagulaligi dialebe ba:i. ²³ Amalalu, Ihade da gadili asili, diasu logo noga:le ga:sili, fisili asi. ²⁴ Egelone hawa: hamosu dunu da misini, logo ga:i dagoi ba:beba:le, hina bagade da fonobahadi diasuga asi dagoi, dawa:i galu. ²⁵ Ilia da ouesalu, be hina bagade da logo hedolo hame doasiba:le, ilia da gi lale, logo doasi. Amalalu, ilia hina bagade amo hada:i fa:i amoga diasa:ili, bogoi dialebe ba:i. ²⁶ Ilia da ouesaloba, Ihade da hobea:i dagoi. E da Giliga:le hedofai igi amo baligili, Sia:ila sogebiga doaga:i. ²⁷ E da amogawi Ifala:ime agolo sogega doaga:loba, e da Isala:ili dunu gegemusa: gilisima:ne, dalabede dusu. Amalalu, e da Isala:ili dunu bisili oule asili, ilia da agolo soge fisili, umiga sa:i. ²⁸ E amane sia:i, “Nama fa:no bobogema. Hina Gode da dilia ha lai dunu amo Moua:be dunu, ili hasalasima:ne hamoi dagoi.” Amaiba:le, ilia da Ihade amoma fa:no bobogele, ilia da hano degesu sogebi (amoga Moua:be dunu da Yodane degemusa: dawa:i) amo lai dagoi. Amalalu, ilia da Moua:be dunu huluane fane legei dagoi. Moua:be dunu afadafa da Yodane Hano hame degei.

²⁹ Amo esoha, ilia da Moua:be dadi gagui dunu noga:i amo 10,000 agoane medole legei dagoi. Afae da hame hobea:i. ³⁰ Amo esoha, Isala:ili dunu da Moua:be fi ili hasali dagoi. Amalalu, ilia soge ganodini, ilia da ode 80 olofosu fawane ba:i.

Sia:maga

³¹ Fa:no, bisisu dunu eno Sia:maga (A:ina:de egefe) da Isala:ili dunu ouligisu. E amola da

Isala:ili dunu gaga:i. E da Filisidini dunu 600 agoane amo bulamagau masa:ne sesu ifa, amoga fane legei.

4

Debola amola Bela:ge

¹ Ihade da bogobeba:le, Isala:ili dunu da bu eno Hina Godema wadela:i hou hamosu. ² Amaiba:le, Hina Gode da logo doasibiba:le, Ya:ibini (Ga:ina:ne hina bagade amo da Ha:iso moilai bai bagade ouligisu) da ili hasali. Ya:ibini ea dadi gagui ouligisu da Sisela. E da Halosedede Dienadaile moilaiga esalu. ³ Ya:ibini da sa:liode ouliga hamoi amo 900 gagui galu. E da ougiwane gasafiwane ode 20 amoga Isala:ili dunu ouligisu. Amalalu, Isala:ili dunu da Hina Godema fidima:ne wele sia:i dagoi.

⁴ Uda afae amo ea dio Debola (La:bidode idua) da balofede uda (Gode Sia: alofesu uda) esalu. E da Isala:ili dunu ilima fofada:su ouligisu esalu. ⁵ Ea hou da agoane. Lama amola Bedele moilai gilisisu Ifala:ime agolo soge ganodini gala, amo dogoa sogebi gumudi agoai ifa ea ougia e da fili, Isala:ili dunu da ea fidisu sia: lamusa: masu

⁶ Eso afaega, e da Bela:ge (Abinoa:me egefe. E da Gidese moilai bai bagade, Na:fadalai soge ganodini esalu) amo ema misa:ne sia:i. Debola da ema amane sia:i, "Hina Gode, Isala:ili dunu ilia Gode, da dima amane hamoma:ne sia:sa, 'Di da Na:fadalai fi amola Sebiula:ne fi amoga dunu 10,000 lale, ili Da:ibo Goumiga oule masa. ⁷ Na da Ya:ibini ea dadi gagui hina ouligisu Sisela amo dilima gegema:ne Gisione Hano amoga

oule misunu. E da sa:liode amola dadi gagui bagohame gagui dialebe ba:mu. Be Na da di fidimuba:le, di da e hasalimu.’ ”

⁸ Amalalu, Bela:ge da Debolama bu adole i, “Di da na sigi ahoasea, na da masunu. Be di da hame sigi ahoasea, na da hame masunu.”

⁹ Debola da amane sia:i, “Defea! Na da ani masunu. Be di da Sisela amoma hasali, ilia da hame sia:mu. Bai Hina Gode da Sisela amo uda afae amoma medole legema:ne imunu.” Amaiba:le, Debola da Bela:ge sigi asili, Gedese moilai bai bagadega doaga:musa: asi. ¹⁰ Bela:ge da Sebiula:ne fi amola Na:fadalai fi amo Gedese moilai bai bagadega misa:ne wele sia:i. Amola dunu 10,000 da ema fa:no bobogei. Debola da e sigi asi. ¹¹ Amo esoha, Ginaide dunu ea dio amo Hibe da Ginaide dunu eno fisili, ea hawa:i fisu diasu amo Gidese moilai gadenene gagui. E da ouge ifa Sa:na:nimi sogega amo gadenene falifai. Ginaide dunu da Houba:be (Mousesese ea bai) amo egaga fi.

¹² Sisela da Bela:ge da Da:ibo Goumiga asi, amo nabi dagoi. ¹³ Amalalu, e da ea sa:liode 900 agoane amola ea dadi gagui dunu huluane Halosedede Dienadaile amoma misa:ne wele sia:i. Amalalu, e da ili Gisione Hano amoga asunasi.

¹⁴ Amalalu, Debola da Bela:gema amane sia:i, “Masa! Hina Gode da di oule bisili ahoa. Wali eso E da Sisela hasalima:ne hou dima i dagoi.” Amaiba:le, Bela:ge da ea 10,000 dunu amo Da:ibo Goumi hagudu amoga oule asi. ¹⁵ Bela:ge amola ea dadi gagui da Siselama doagala:loba, Hina Gode da hamobeba:le, Sisela, ea sa:liode amola dadi gagui da beda:iba:le uguguli doula agoane

asi. Sisela da ea sa:liode amo fisili, emoga hobeai.i.

¹⁶ Bela:ge da sa:liode amola dadi gagui huluane sefasili, Halosiede Dienadaile amoga doaga:i. E da Sisela ea dadi gagui dunu huluane medole legei. Dunu afae esalebe hame ba:i. ¹⁷ Sisela da hobeale, Ya:iele (Ginaide dunu Hibe amo idua) amo ea abula diasuga doaga:i. Bai Ha:iso hina bagade Ya:ibini amola Hibe ea sosogo fi da olofoiwane esalu. ¹⁸ Ya:iele da gadili asili, Sisela amoma amane sia:i, “Na abula diasu ganodini golili misa. Mae beda:ma!” Amaiba:le, e da ganodini golili sa:ili, Ya:iele da e wamoaligimusa:, abulaga dedebosi. ¹⁹ E da Ya:ielema amane sia:i, “Na da hano hanai galebe. Hano nama ima.” Ya:iele da goudi gadofu nodomeiga gebo dodo maga:me disu amo doasili, ema dodo maga:me i. Amalalu, e da Sisela wamoaligima:ne, bu dedebosi. ²⁰ E da Ya:ielema amane sia:i, “Di da abula diasu logo ga:su amogawi ouleloma. Dunu da misini amola ‘dunu da esalabela:iya’ adole ba:sea, ‘hameyeiya’ fawane sia:ma.” ²¹ Sisela e da bagadewane helebeba:le, gola dialebe ba:i. Amalalu, Ya:iele e da wamo gogoli misini, ha:ma amola abula diasu gagumusa: goge agei lale, Sisela ea dialuma gele dabaga dabasalili, osoboga doasa:i ba:i. ²² Bela:ge da Sisela hogo-musa: manoba, Ya:iele da ema gadili yosia:musa: ahoanoba, amane sia:i, “Guiguda: misa! Na da dunu di hogosa, amo dima olelemu.” Amaiba:le, e da abula diasu ganodini golili sa:ili, Sisela amo ea dialuma sone osoboga dabagala:le, bogoi dagoi dialebe ba:i.

23 Amo esohaga, Gode da fidiba:le, Isala:ili dunu da Ya:ibini, Ga:ina:ne hina bagade amo hasalasi. 24 Ilia da mae yolesili gebe minibagei ahoanawane, ilia ha lai dunu da huluane gunufinisi dagoi ba:i.

5

1 Amo esohaga, Debola amola Bela:ge (Abi-noa:me egefe) da amo gesami hea:i.

2 “Hina Godema nodoma!
Isala:ili dunu da gegemusa: dawa:iou,
ilia da gegesu hahawane fidimu sia:i.

3 Dilia hina bagade nabima!
Noga:le dawa:ma! Na da ninia Isala:ili Hina
Godema
gesami hea:mu amola gesami hea:su liligi
dumu.

4 Hina Gode! Di da Sie goumi fisili, amola Idome soge amoga ahoanoba,
osobo bagade da fofogolalu yagugui
amola gibu da muagadodili sa:i.
Dafawane, hano da mu mobi amo ganodini
dialu,
osobo bagadega sa:i.

5 *Sainai Hina Gode da manebeba:le,
goumi huluane da fofogoi.
Hina Gode! Isala:ili dunu ilia Gode!

6 Sia:maga (Anade egefe) amola Ya:iele da esalea,
dunu amola ga:mele amola bidi lasu dunu
da Isala:ili sogega hame misi.
Ilia da logo fonobahadi la:ididili asi.

---

* 5:5: Gadili Asi 19:18

7 Debola! Isala:ili moilai gilisisu da dunu hame esalebe agoane ba:i.

Amalalu, di da misi. Di da Isala:ili fi ilia ame defele misi dagoi.

8 Isala:ili dunu da gaheabolo ogoosu 'gode' liligi ilima fa:no bobogebeba:le, gegesu bagade ilia soge ganodini ba:i.

Isala:ili dunu 40,000 agoane gilisi amo ganodini,

lobo danoma:ne gala:su goge agei

amola da:igene gaga:su liligi hame ba:i.

9 Na da Isala:ili ouligisu dunu ilima bagade asigisa.

Amola dunu da mae hihini hahawane fidimusa: misi,

na da ilima bagade asigisa. Hina Godema nodoma!

10 Dilia! Dunu da ahea:iya:i dougi amoga fila heda:su dunu!

Amo sia: olelema!

Amola dili emoga fawane ahoasu dunu!

Dilia sia:ma!

11 Nabima! Dunu bagohame da gu hano amogai gilisili wele sia:nana.

Ilia da Hina Gode Ea hasalasu hou

amola Isala:ili dunu ilia hasalasu hou olelesa.

Amalalu, Hina Gode Ea fi dunu da ilia moilai fisili,

mogodigili gudu sa:i.

12 Debola! Bisima! Bisima!

Gesami hea:ma! Bisima!

Bela:ge, Abinoa:me egefe di!

Ba:le gaidi godiwane masa!

Dia ha lai dunu di afugili lai, amo oule masa!

- 13 Amalalu, fa:no noga:le bobogesu dunu
da ilia ouligisu dunuma gagadomusa: gudu
sa:i.
Ilia da gegemusa: momagele, Hina Godema
gilisi.
- 14 Ilia da Ifala:ime soge fisili, fagoa gudu misi.
Ilia da Bediamini fi dunu ilima fa:no bobo-
gei.
Dadi gagui ouligisu dunu da Ma:igie soge
fisili misi.
Amola, ilia fidisu ouligisu dunu da Sebi-
ula:ne sogega misi.
- 15 Isaga fi ouligisu dunu da Debola amo sigi
misi.
Dafawane! Isaga fi da misi dagoi.
Bela:ge da misiba:le, ilia da ema fa:no bobo-
gele, fagoa gudu doaga:i.
Be Liubene fi dunu da afafai.
Ilia da misunu o hame misunu, hame dawa:i
galu.
- 16 Ilia da abuliba:le mae misini, sibi
ouligima:ne ouesalula:?
Ilia abuliba:le, sibi ouligisu dunu
sibima wele sia:su amo nabima:ne, oue-
salula:?
Ma! Liubene fi da afafai dagoi ba:i.
Ilia da misunu o hame misunu, hame dawa:i
galu.
- 17 Ga:de fi dunu da Yodane Hano eso mabe
la:didili esalebe ba:i.
Da:ne fi dunu da ilia dusagai ouligima:ne
esalebe ba:i.
A:sie fi dunu da hano bagade bega: oue-
salebe ba:i.

18 Be Sebiula:ne fi dunu amola Na:fadalai dunu da bogosa:besa:le mae dawa:le, gegesu amoga gilisi.

19 Hina bagade dunu da Da:ina:ge moilai bai bagade,

Megido Hano bega: dialu, amoga gegemusa: misi.

Ga:ina:ne hina bagade dunu da gegei, be hame hasalasiba:le, silifa noga:i liligi hame gaguli asi.

20 Fedege sia: agoane, gasumuni da muagado asili, amoga gegei.

Ilia da hina bagade Sisela ema gegei.

21 Gaisione Hano da filigala:le neda:le, amo dunu huluane mini asili, gaguli asi. Na da gasawane mogodigili masunu!

22 Amalalu, hosi da hehenane misini, osoboga ha:giwane osa:i.

23 Hina Gode Ea a:igele dunu da amane sia:sa, "Milose soge amo aligima:ne gagabuma.

Dunu huluane amogawi esala, amo aligima:ne gagabuma.

Ilia da Hina Godemagale gegemusa: hame misi."

24 Hibe (Ginaide dunu) amo ea uda da hahawane bagade.

E da uda huluane abula diasu amo ganodini esalebe uda, amo ilia hahawane hou baligisa.

25 Sisela da ema hano edegei. Be e da dodo maga:me ema i.

E da gebo sefe gugu, yaeya noga:iwane amo ganodini sali,

gaguli misini ema i.

²⁶ E da abula diasu goge agei, lobo afae amo ganodini gaguli,

hawa: hamosu dunu ea ha:ma, lobo eno amo ganodini gagui.

E da Sisela fane, ea dialuma goudai.

E da ea dialuma amo abula goge agei amoga soi dagoi.

²⁷ E da muguni bugili, diasa:ili,

amo uda ea emo gadenene osoboga sa:ili, bogoi dagoi.

²⁸ Sisela ea ame da fo misa:ne agenesi amoga ba:i.

E da ifa gigiadomai hobeaga gadili ba:lalu.

E amane adole ba:i, "Ea sa:liode da abuliba:le hedolo hame maha?"

Ea hosi da abuliba:le hedolo hame buhagisala:?"

²⁹ Ea bagade dawa:su fidisu uda ilia da ema amane adole i,

amola e da hisu hima adole ialala, amane,

³⁰ "Ilia da liligi lama:ne amola afafane ima:ne hogolala.

Dadi gagui dunu da afae afae a:fini afae o aduna lamu.

Sisela da abula ida:iwane lamu. Amola abula ida:iwane amuni liligi,

ea uda galogoa gisa:gima:ne, amo lamusa: hogolala."

³¹ Hina Gode! Dima ha lai dunu huluane da Sisela ea bogoi defele bogomu da defea. Be

Dima dogolegei dunu

da eso mabe ea diga:i defele diga:mu da defea."

Amalalu, Isala:ili soge ganodini da ode 40 amoga olofosu fawane ba:i.

6

Gidione

¹ Isala:ili dunu ilia da Hina Godema bu wadela:le hamoi. Amaiba:le, E da Midia:ne dunu ilia Isala:ili dunu ode fesuale amoga wadela:lesima:ne logo doasi dagoi.

² Midia:ne fi dunu ilia gasa da Isala:ili fi ilia gasa baligi. Amaiba:le, Isala:ili fi dunu da magufu gelabo amola eno wamoaligisu sogebe agolo ganodini amoga wamoaligisu.

³ Eso huluane, Isala:ili fi dunu da hawa: sagaloba, Midia:ne fi dunu, A:malege fi dunu amola eno hafoga:i sogega fi dunu da gilisili ilima doagala:le gegesu. ⁴ Ilia da hou agoane hamosu. Ilia da Isala:ili soge amoga fisisu. Amalalu, ilia da Isala:ili dunu ilia sagai amo fana asili, gugaga asili, Ga:isa moilaiga doaga:su. Ilia da Isala:ili dunu ilia sibi, bulamagau amola dougi wamolalusu. Amaiba:le, Isala:ili dunu da liligi hamedene esalusu.

⁵ Midia:ne dunu bagohame ilia idi da danuba: wa:i defele ba:i, ilia da Isala:ili soge amoga ilia ohe fi oule misini, ilia abula diasu gagusu. Ilia amola ilia ga:mele da idimu hamedeiwane ba:i. Ilia da misini, soge huluane wadela:lesisu.

⁶ Isala:ili dunu da gasa hameba:le, ilia logo hedofamusa: gasa bagade ba:i.

⁷ Amalalu, Isala:ili dunu da se nababeba:le, Hina Godema wele sia:i. Ilia da Gode Ea fidima:ne, Midia:ne dunu ilia logo hedofama:ne

wele sia:i. ⁸ Hina Gode da ilima balofede dunu asunasi. Balofede dunu e da ilima amane sia:i, “Isala:ili fi dunu ilia Hina Gode da amane sia:sa, ‘Dilia da hemonega Idibidi soge ganodini udigili lobo lala:gi agoai hawa: hamonanu. Be Na da dili fisili masa:ne gadili oule asi. ⁹ Idibidi dunu da dili mae wadela:ma:ne, Na da dili gaga:i. Amola Ga:ina:ne sogega fi dunu da dili mae wadela:ma:ne, Na da dili gaga:i. Dilia da gusuba:i heda:loba, Na da amo dunu sefasisu. Amola Na da ilia soge amo dilima i dagoi. ¹⁰ Na da dilia Hina Godedafa, amo Na da dilima olelei. Amola dilia da A:moulaide dunu, (dilia wali ilia soge ganodini esala) amo ilia ogogosu ‘gode’ liligi ilima mae sia:ne gadoma:ne, Na da sia:i dagoi. Be dilia da Na sia: hame nabi.’ ”

¹¹ Amalalu, Hina Gode Ea a:igele dunu da Ofala moilai bai bagadega misini, “ouge” ifa amo ea ougiha esalu. Amo ifa da Youa:se (A:ibisa fi dunu) amo ea ifa falifai galu. Youa:se egefe Gidione da Midia:ne dunu ilia ba:sa:besa:le, wamowane widi ha:i manu gisi amo afafama:ne, waini hano hamosu diasu amo ganodini widi gisi dabalebe ba:i.

¹² Hina Gode Ea a:igele dunu da ema misini, amane sia:i, “Gasa bagade nimi dunu! Hina Gode da ali esala.” ¹³ Gidione da bu adole i, “Na da dima adole ba:mu gala. Hina Gode da nini esala, di da sia:sa. Amaiba:le amo se nabasu da abuliba:le ninima doaga:bela:? Ninia ada ilia da Hina Gode Ea gasa bagade hou amo ninima olelei. E da Idibidi sogega nini fisili masa:ne gadili asunasi. Be wali Hina Gode da Midia:ne dunu nini wadela:lesima:ne,

fisi dagoi.” ¹⁴ Amalalu, Hina Gode da Gidione ea hamoma:ne, ema amane olelei, “Dina: gasaga masa! Midia:ne dunu ilia Isala:ili fi mae wadela:ma:ne, di gaga:ma! Na Nisu fawane, da di asunasisa.” ¹⁵ Gidione da bu adole i, “Na da habodane Isala:ili fi gaga:ma:bela:? Na sosogo fi da Mana:se fi amo ganodini gogaya:i gala. Amola na da na sosogo fi amo ganodini bodogidafa.” ¹⁶ Hina Gode da ema bu adole i, “Na da di fidimuba:le, di da amo hamomusa:dawa:mu. Di da Midia:ne dunu huluane hasalili dagomu.” ¹⁷ Gidione ea bu adole i, “Di da nama nodosa galea, na da Di dafawane Hina Gode esala, amo dawa:ma:ne, dawa:digitu hou amo nama olelema. ¹⁸ Dafawane! Di da na mae yolesili ouleloma. Na da Dima gobelesalasu ha:i manu gaguli misunu,” Gidione amane sia:i. Hina Gode Ea amane sia:i, “Na da di ouesalea, amogainini di bu misunu.” ¹⁹ Amaiba:le, Gidione da hi diasua golili sa:ili, goudi mano sefena afae fane, falaua ea dioi defei da10gilougala:me amo lale, yisidi mae legele, agi ga:gi hamoi. E da goudi hu dabaga salawane, gugu gasa:le, ofodo ganodini salawane, gaguli, Hina Gode a:igele dunu “ouge” ifa baiya lelebe amogili iasi.

²⁰ A:igele dunu da Gidionema amane sia:i, “Hu amola agi ga:gi lale, igi goe da:iya ligisili, amo da:iya gugu soga:sima.” Gidione da amo defele hamoi dagoi. ²¹ Amalalu, Hina Gode Ea a:igele dunu da ea lobo ligiagale, galiamo ea lobo ganodini gagui, amo ea bidiga, e da hu amola agi ga:gi digilisi. Amalalu, lalu da igi da:iya wiligadole, hu amola agi ga:gi nene

dagoi. Amalalu, a:igele dunu da asi, hame ba:i.
²² Amaiba:le, Gidione hamugini ba:loba, amo da Hina Gode ea a:igele dunu dawa:i galu. Amola e da bagadewane fofogadigili, beda:ne amane sia:i, “Hina Gode Bagadedafa! Na da Dia a:igele dunu ea odagi amola na odagi migadenei ba:i.”
²³ Hina Gode da ema amane sia:i, “Asaboma! Mae beda:ma! Di da hame bogomu.” ²⁴ Gidione da Godema gobe le salasu fafai (oloda) amogawi gagui. Amoga, e da amo dio asuli, “Hina Gode da Olofosudafa.” Amo fafai da wali Ofala moilai bai bagadega sagasi dana. (Ofala da A:ibisa fi dunu ilia moilai eno galu). ²⁵ Amo gasia, Hina Gode da Gidionema amane sia:i, “Dia ada ea bulamagau gawali amola eno bulamagau gawali ode fesuale gala lela, amo lama. Dia ada ea gobe le salasu fafai Ba:ilema sia:ne gadomusa: gagui, amo mugululi salima. Amola ogogosu ‘gode’ ifaga hahamoi uda Asila, amola Ba:ile, ela dafulili lelebe go abasalima. ²⁶ Dia Hina Godema gobe le salasu fafai noga:idafa, goe bi da:iya gaguma. Amalu bulamagau gawali ageyadu e lale, ea da:i hodo huluane gobe le salima. Amo gobe le salimusa: di Asila ifa abasali lalu amoga lale didili gobe le salima.”

²⁷ Amaiba:le, Gidione ea hawa: hamosu dunu mogili, nabuane agoane lale, amola e da Hina Gode Ea ema adoi amo hamoi. E da ea sosogo fi amola ea moilai fi ilima beda:iba:le, yoga hamomu hamedei ba:i. Amaiba:le, e da gasia fawane hamoi.

²⁸ Moilai fi dunu da hahabedafa wa:legadole, ilia da gobe le salasu fafai Ba:ilema sia:ne gado-

musa: gagui, amola Asila ea ifa abasali dagoi ba:i. Amola bulamagau ageyadu amo da gobele salasu fafai (Gidione ea gagui liligi) amo da:iya gobele sali dagoi, ilia ba:i. ²⁹ Amalalu, ilia amane sia:i, “Nowa dunu da amo hou hamobela:? Ilia amane lalabilaloba, Youa:se ea mano Gidione ea hamoi, ilia ba:i. ³⁰ Amalalu, ilia da Youa:sema amane sia:i, “Diagofe ninia fane legemusa: guiguda: oule misa. E da Ba:ile gobele salasu fafai amo mugululi sali amola Asila hou dawa:ma:ne liligi amoga dafulili dialu amo abasali.” ³¹ Be Youa:se da dunu huluane ilia da ema fofada:nanu, ilima amane sia:i, “Dilia da Ba:ile amoma gasala:? Dilia amola e gaga:sala:? Nowa da ema gale lela, amo da hahabe fane legei dagoi ba:mu. Ba:ile da Godedafa galea, defea, e da hisu hina: gaga:mu. Amo gobele salasu fafai mugululi sali da ea: liligi fawane, dilia: hame.” ³² Amalalu, amohaga amola fa:no ilia da Gidione ea dio da Yeluba:ile, ilia da amane sia: dasu. Bai Youa:se da amane sia:i, “Ba:ile ea da hisu hina: gaga:mu da defea. Gobele salasu fafai mugululi sali da ea: liligi fawane.”

³³ Amalalu, Midia:naide fi dunu, A:malege fi dunu amola hafoga:i sogega fi dunu huluane gilisili mogodigili asili, Yodane hano amo degele, Yeseliele fago amogai hawa:i fisu. ³⁴ Hina Gode Ea A:silibu da Gidione amoma noga:le seselalu, A:ibisa sosogo fi dunu ilia ema fa:no bobogema:ne, Gidione da dalabede fulaboi. ³⁵ E da sia: adola ahoasu dunu ilia Mana:se fi dunu da ema fa:no bobogema:ne, adole lama:ne asunasi. E da sia: adola ahoasu dunu A:sie, Sebiulane

amola Na:fadalai amo fi dunu ilima adoma:ne asunasi. Amalu, ilia misini, ema madelai. ³⁶ Amalalu, Gidione da Godema amane sia:i, “Dia da amane sia:ba:, Isala:ili fi gaga:ma:ne, Dia da nama fidisu imunu sia:i. ³⁷ Defea! Na da sibi hinabo houga:i amo houga:i widi dabasu osobo da:iya amogai ligisimu. Be hahabe sibi hinabo houga:i da:iya oubi baeaga nanegai galea, be osobo da:iya da oubi baea hame ba:lalu, Isala:ili dunu fi amo na gaga:ma:ne, Dia da dafawane fidimusa: ilegei, amo na da dawa:mu.” ³⁸ Goe da didili agoane hamoi ba:i. Golale hahabedafa Gidione da wa:legadole, e da ofodo lale ligisili, sibi hinabo houga:i amo lale, oubi baea sibi hinaboga nanegai dialu amo ofodo gelaba ganodini dugini sali. Ofodo da amo hanoga nabaidafa ba:i.

³⁹ Amalalu, Gidione da Hina Godema amane sia:i, “Hina Gode! Dia nama mae ougima. Na da adoba:su afadafa eno hamomu da defeala:? Be ha afaega musa: agoane hamosea, sibi hinabo houga:i da hafoga:i amola osobo da nanegai agoane ba:mu da defea.” ⁴⁰ Amo gasia Gode da amo liligi didiliwane hamoi. Golale hahabe, sibi hinabo houga:i da hafoga:i ba:i, be osobo da oubi baeaga nanegai dialebe ba:i.

7

Gidione ea da Midia:ne Fi Dunu amo Hasali

¹ Eso afaega, Gidione amola ea dadi gagui dunu huluane hahabedafa wa:legadole, wa:i asili, Ha:ilode hano bubuga:su amo gadenene ha wa:i fi. Midia:ne fi dunu ilia hawa:i fisu da Isala:ili fi ilia fisisu amo gadili guga Moule Agolo fago

amo gadenene dialebe, amogawi ba:i. ² Hina Gode da Gidionema amane sia:i, “Na da dilia Midia:ne fi dunu ili hasalasiswa:ne fidimu. Be di sigi aligisu dunu da bagohamedafa ba:sa. Isala:ili dunu ilia da ilisu Midia:ne fi dunu hasali, amo sia:sa:besa:le, amola Nama hame nodosa:besa:le, ³ *Isala:ili dunuma amane sia:ma, ‘Nowa dunu da beda:i galea, e da ea diasuga buhagimu da defea. Be ninia mogili da Gilia:de Goumia esalumu.’ ” Amaiba:le, dunu 22,000 agoane da ilia diasuga buhagi. Be dunu 10,000 da ouesalu.

⁴ Amalalu, Hina Gode da Gidionema amane sia:i, “Wali amola dia dunu idi da bagohamedafa ba:sa. Dia ili huluane hanoa gudu amogai oule sa:ima. Amogai na da ili momogilisimu. Na da dunu afae dia sigi masa:ne sia:sea, e da masunu. Be Na da eno dunu mae masa:ne sia:sea, e da hame masunu.” ⁵ Gidione da ea dunu amo hanoa oule sa:ili, Hina Gode da ema amane sia:i, “Nowa dunu ilia da wa:me agoane hano leba:le nasea, amola nowa ilia da muguni bugili hano nosone nasea, amo dia mogima.”

⁶ Dunu 300 agoane da hano amo loboga ofodalu leba:le nasu. Be dunu eno huluane da muguni bugili, hano nosona dasu.

⁷ Hina Gode Ea da Gidionema amane sia:i, “Na da di fidimuba:le, di amola dunu 300 amo da hano loboga ofodalu leba:le nasu, amo fawane da Midia:ne dunu fi ili hasalasiswa. Eno dunu huluane ilia diasuga buhagima:ne sia:ma.”

⁸ Amalalu, Gidione da amo dunu 300 amo fawane esaloma:ne sia:i. Eno huluane e da ilia diasuga buhagima:ne asunasi. Be Gidione amola amo

---

* 7:3: Mousese ea Malasu 20:8

dunu 300 da liligi sagosu, amola dalabede huluane gegevole legei.

⁹ Amo gasia, Hina Gode da Gidionema amane sia:i, “Wa:legadole, Midia:ne hawa:i fisu amo doagala:ma! Na fidimuba:le, dia da ili osa:la heda:mu. ¹⁰ Be di da beda:iba:le, doagala:mu hamedei ba:sea, di amola dia hawa: hamosu dunu Fiula, Midia:ne dunu ilia fia amo gudu sa:ima.

¹¹ Amogawi, alia da ilia fada:i sia: dalebe nabimu. Amasea di da ilima mae beda:iwane doagala:mu.” Amaiba:le, Gidione amola ea hawa: hamosu dunu Fiula da ilia ha lai dunu hawa:i fisu bega: gudu sa:i.

¹² Midia:ne fi dunu, A:malege fi dunu amola hafoga:i soqe fi dunu da fago ganodini fiafia:i esalebe ba:i. Ili wa:i da danuba: wa:i agoane ba:i. Idimu hamedei agoai ba:i. Ili ga:mele idi da sa:iboso hano wayabo bagade bega: dialebe amo defele ba:i. ¹³ Gidione da Midia:ne awali asili fisisu amoga doaga:loba, e da Midia:ne dunu afae ea fi dunu ilima ea simasia ba:i liligi adolalebe nabi. E da amane adolalu, “Na da simasia agoane ba:i. Bali agi ga:gi gasui da bebesola asili, ninia fisisu amo ganodini misini, abula diasu afadafa fai. Abula diasu da mugululi sa:ili, bana:na sa:i ba:i.” ¹⁴ Ea fi dunu da ema bu adole i, “Dafawane! Goe da Isala:ili dunu Gidione, Youa:se egefe amo ea gegegu gobihei sedade olelesa. Bai eno da hame gala. Gode da Gidione ninia Midia:ne fi dadi gagui huluane ili hasalasiswa:ne, logo doasi dagoi.”

¹⁵ Gidione da amo simasia ba:i amola amo ea bai nabaloba, e da ea muguni dudugini

sa:ili, Godema nodone sia:ne gadoi. Amalalu, e da Isala:ili dunu ilia awalia asili fisisu amoga bu asili, Isala:ili dunu ilima amane sia:i, “Wa:legadoma! Hina Gode da nini Midia:ne dadi gagui ilima osa:la heda:ma:ne logo doasi dagoi.” ¹⁶ E da ea fi dunu 300 amo udiana agoane momogi. E da dunu huluane afae afae ilima dalabede amola ganagu osoboga hamoi i dagoi. ¹⁷ E da ilima amane sia:i, “Na da Midia:ne fisisu bidiga doaga:sea, dilia na hou ba:lalu amo defele hamoma. ¹⁸ Na amola na dunu gilisisu da ninia dalabede fulabosea, dilia amola hawa:i fisu fiafia:le esala amo sisiga:le, dilia dalabede fula-bole, bagadewane amane wele sia:ma, ‘Ninia da Hina Gode amola Gidione elamagale gegesa.’ ” ¹⁹ Gidione amola ema fa:no bobogesu dunu 100 agoane da gasimoga Midia:ne amola A:malege ilia fisisu bega: doaga:i. Iliam amo fisisu sosodo aligisu dunu da afadenei dagoi ba:i. Amalalu, ilia da dalabede fulaboi amola osobo ganagu ilia lobo ganodini gagui amo goudai. ²⁰ Gidione ea fi aduna eno da amo defele hamoi. Iliam da ilia hanu amo ilia lobo fofadi amoga gaguli amola ilia dalabede lobodafa amo ganodini gaguli, amane wele sia:i, “Gobihei bagade Hina Gode amola Gidione elamagale gegemusa: gala.” ²¹ Gidione ea fi dunu da fisisu sisiga:le lelu. Amola ha lai dadi gagui dunu da beda:iba:le, wele sia:nanu, hobeai. ²² Gidione ea dunu da dalabede fulabolalu, Hina Gode da Midia:ne dunu ilia dogo ganodini olelebeba:le, ilia da sama eno ea sama amoma doagala:i. Iliam da Sa:lada:ne moilaiga doaga:musa: asili, Bedesida

moilai amola A:ibele Mihoula moilai (Da:bade soge gadenene) amoga doaga:i. ²³ Amalalu Gidione da Na:fadalai fi, A:sie fi amola Mana:se fi aduna ilima misa:ne sia:nanu, ilia da Midia:ne dunu sebobogelalu. ²⁴ Gidione da sia: adola ahoasu dunu asunasi. Ilia da Ifala:ime agolo soge amoga lalu, amane sia:i, “Midia:ne dunuma gegemusa:, gudu sa:ima. Ilia da Yodane Hano amola hano huluane asili Bedebala amoga doaga:sa, amo ilia mae degema:ne, noga:le ouligima.” Ilia da Ifala:ime dunu huluane gagadomusa: sia:i, amola ilia da hano huluane amo Yodane Hano amola hano huluane asili, Bedebala amoga doaga:su, amo huluane gagulaligi. ²⁵ Ilia da Midia:ne hina dunu aduna amo Oulebe amola Siebe gagulaligi. Ilia da Oulebe amo Oulebe Igi sogebi amoga fuga:i. Amola ilia da Siebe amo Siebe Waini Fage Labugisu amoga fuga:i. Ilia da mae fisili, Midia:ne dunu sefasilalu. Gidione da asili, Yodane Hano ea eso mabe la:idi amoga esalu. Isala:ili dunu da Oulebe amola Siebe ela dialuma damuni, gaguli asili, Gidionema i.

8

Gidione da Midia:ne Dunu Fi Hasali Dagoi

¹ Amalalu, Ifala:ime fi dunu da Gidionema amane sia:i, “Di da Midia:ne fi ilima gegemusa: ahoanoba, abuliba:le nini misa:ne hame wele sia:bela:? Abuliba:le nini se nabima:ne agoane hamobela:?” Ilia da da:i dione egai. ² Be Gidione da ilima bu adole i, “Mae dawa:ma! Dilia hamoi hou da na hamoi bagade baligisa. Dilia fidisu da na fi dunu huluane ilia fidisu

amo bagade baligisa. ³ *Dilia Gode Ea gasa lai dagoiba:le, Midia:ne ouligisu dunu aduna amo Oulebe amola Siebe fane legei dagoi. Na da dilia gasa bagade hou defele hamomu hamedei agoane ba:i.” E da amo sia:beba:le, Ifala:ime dunu ilia ougi bu gumi ba:i. ⁴ Gidione amola ea dadi gagui (ilia idi da 300) da Yodane Hano amoga doaga:le degei dagoi. Iliia da bagade helei ba:i, be mae fisili ilia ha lai dunu sefasilalu. ⁵ Iliia da Sagode moilaiga doaga:loba, Gidione da Sagode dunu ilima amane sia:i, “Ha:i manu ninima ima. Na dunu da bagade helebe. Na da Midia:ne fi hina bagade dunu aduna amo Siba amola Sa:lamana sefasilala.” ⁶ Be Sagode moilai ouligisu dunu da Gidionema bu adole i, “Ninia abuliba:le dia dadi gagui dunuma ha:i manu ima:bela:? Di da wali Siba amola Sa:lamana hame gagui.” ⁷ Amaiba:le, Gidione da amane sia:i, “Defea! Hina Gode da na fidimuba:le, na da Siba amola Sa:lamana gagumu. Amasea, na da dili aya: gaga:nomei hafoga:i sogega lai amoga famu.”

⁸ Gidione da bu asili, Beniuele moilaiga doaga:i. E da Sagode moilai dunu amoga edegei defele Beniuele dunuma adole ba:i. Be Beniuele dunu da Sagode dunu ilia hou defele, ha:i manu hame imunu sia:i. ⁹ Amaiba:le, Gidione da ilima amane sia:i, “Defea! Na da na ha lai ili hasalasili, hahawane bu misunu. Amalalu, na da dilia diasu gado gagagula heda:i amo mugulumu.” ¹⁰ Siba amola Sa:lamana elea dadi gagui dunu huluane da Gago moilai bai bagadega gilisibi ba:i. Amo

---

* 8:3: Gesami Hea:su 83:11

esoga, ilia hafoga:i soge dadi gagui dunu idi da 15,000 fawane ba:i. Eno dadi gagui dunu amo 120,000 da medole legei dagoi ba:i. ¹¹ Gidione da logo amo hafoga:i soge bega: Nouba moilai amola Yogebiha moilaiga eso mabadi la: ididili dialu, amo logoga asi. E da hedolowane Siba amola Sa: lamana ilia dadi gagui wa:i ilima doagala:le, ilia da fofogadigi. ¹² Midia:ne hina bagade dunu aduna amo Siba amola Sa: lamana da hobeai:i. Be Gidione da elama doagala:le bobogele, ela gagulaligi. Amalalu, ela dadi gagui dunu huluane da beda:iba:le, hobeai:i ¹³ Gidione da hasaliba:le, bu misini, Helese fago ahoasu amoga asili, ¹⁴ e da Sagode moilai goi amo gaguli, ema ea fi dunu ilia hou adole ba:i. Amo goi da Sagode moilai ouligisu dunu bagade 77 amo ilia dio dedei. ¹⁵ Amalalu, Gidione da Sagode dunu ilima asili, amane sia:i, "Siba amola Sa: lamana da goea. Na da amo dunu hame gaguiba:le, dilia da na dadi gagui dunu hele nababe, ilima ha:i manu imunu higa:i." ¹⁶ Amalalu e da hafoga:i soge aya: gaga: nomei liligi lale, amoga Sagode ouligisu dunu se ima:ne fasu. ¹⁷ Amola e da diasu gagagula gado heda:i, Beniuele moilaiga mugululi amola Beniuele dunu medole legei dagoi. ¹⁸ Amalalu, Gidione da Siba amola Sa: lamana elama amane adole ba:i, "Alia da Da: ibo moilaiga dunu medole legei. Alia da nowa dunu medole legebela:?" Ela bu adole i, "Ilia da di agoane ba:i. Huluane da hina bagade ea mano defele agoane ba:i." ¹⁹ Gidione da amane sia:i, "Ilia da nolalalia galu, na: medafa ea mano. Na da dafawane sia:sa. Alia da amo hame medole

legei ganiaba, na da ali amola hame medole legela:loba.” ²⁰ Amalalu, e da ea magobo mano ea dio amo Yeda, amoma amane sia:i, “Defea! Dia ela medole legema!” Be amo goi da ea gegesu gobihei bagade hame duga:le gagui. E da hame asigilaiba:le, beda:i. ²¹ Amalalu, Siba amola Sa:lamana da Gidionema amane sia:i, “Defea! Disu ani medole legema. Dunudafa da dunudafa ea hawa: hamosu hamomu da defea.” Amaiba:le, Gidione da Siba amola Sa:lamana medole legei dagoi. E da liligi noga:i amo ela ga:mele ilia galogoa amoga gisa:gisi dialu amo lai dagoi. ²² Amalalu, Isala:ili dunu huluane da Gidionema amane sia:i, “Di amola hobea digaga fi da ninima ouligisuwane esalumu da defea. Di da nini amo Midia:ne dunu iliga gaga:i dagoi.”

²³ Be Gidione da bu adole i, “Na da dilima ouligisuwane hame esalumu. Amola nagofe da dilima ouligisuwane hame esalumu. Be Hina Gode Hi fawane da dilima Hina ba:mu.” ²⁴ E da eno amane sia:i “Na da dilima afae fawane edegesa. Dilia gedu bagedigi Midia:ne dunu ilima lai, amo huluane nama ima.” (Midia:ne dunu da hafoga:i soqe dunu fi huluane defele gouli gedu bagedigili salasu.) ²⁵ Dunu huluane da bu adole i, “Ninia da hahawane amo liligi dima imunuyo.” Ilia da abula ligisili, dunu huluane da amo da:iya geabagedigisu ilia lai ligisi. ²⁶ Gidione da gouli gedu bagedigi lai dagoi. Ilia dioi defei da 210 gilogala:me gadenene doaga:i. Ilia da eno liligi Gidionema i, amo bagedigi, gisa:gini sali amola ogaya:i abula musa: Midia:ne hina bagade dunu da gasi salasu amola gehea:la ilia

da ga:mele ea galogoa ga:si. ²⁷ Gidione da amo gouli lale, ogogosu 'gode' agoaila loboga hamone, ea moilaidafa Ofala amo ganodini bugisi. Isala:ili dunu huluane iliawa da Gode fisili, Ofala moilai bai bagadega amo loboga hamoi liligima sia:ne gadomusa: asi. Amo liligi da Gidione amola ea sosogo fi ilima sani agoane ba:i.

²⁸ Amaiba:le, Isala:ili dunu da Midia:ne dunu ili hasalasi amola fa:no Midia:ne dunu da gasa hame ba:i. Amalalu, ode 40 eno amoga, Isala:ili dunu da olofosu ba:i. Amo ode 40 gidigili, Gidione da bogoi dagoi.

Gidione da Bogoi

²⁹ Gidione da hina: moilaidafa amoga buhagili esalu. ³⁰ E da uda bagohame lale, dunu mano 70agoane lalelegei. ³¹ E da uda eno lai. Amo da gidisedagi uda e da Siegeme moilaiga lai. Amo uda da dunu mano lalelegei. Gidione da amo manoma Abimelege dio asuli. ³² Gidione (Youa:se egefe) da ode bagohame gidigili bogoi. Ili da ea da:i hodo amo ea eda Youa:se ea bogoi uli dogosu Ofala moilai bai bagade (Abiese fi ilia moilai) amoga dialu, amo ganodini sali. ³³ Gidione da bogoloba, Isala:ili dunu ilia da bu Gode fisili, Ba:ile ema nodone sia:ne gadoi. Ili da ema 'Ba:ile da Gousa:su Hamoi' dio asuli, amola e da ilia 'gode'dafa ilia da sia:su. ³⁴ Ili Hina Godedafa da ilima sisiga:i ha lai dunu ilima gaga:i dagoi. Be amo mae dawa:le, ilia da Hina Godema hawa: hamosu yolesi dagoi. ³⁵ Amola Gidione da Isala:ili dunu fidima:ne, hawa: hamosu ida:iwane hamoi. Be ilia da Gidione ea sosogo fi ilima hame nodoi.

9

Abimelege

¹ Gidione egefe amo Abimelege (Gidione ea gidisedagi uda ea mano) da Siegeme moilai bai bagadega asi. Ea ame ea sosogo fi da amogawi esalu. E da ilima amane sia:i,

² "Siegeme dunu ilima amane adole ba:ma, 'Dilima ouligisuwane esaloma:ne dilia da nowa hanabela:? Gidione egefe⁷⁰da dilima ouligisu esalumu da defeala:? O dunu afadafa fawane da defeala:? Mae goglema! Abimelege da dilia fidafa dunu. Dilia hu amola maga:me afadafa fawane hamoi galu.' "

³ Abimelege ame ea sosogo fi da amo sia: Siegeme dunuma sia: dasu. Amola Siegeme dunu da Abimelege ema fa:no bobogemusa: dawa:i galu. Bai Abimelege da ilia sosogo fi dunu esalu, ilia ba:i. ⁴ Ili da Ba:ile gousa:su hamoi amo ea debolo diasuga, muni silifa fage 70 agoane lale, Abimelegema i. Abimelege da hamedei wadela:i hamosu dunu e fidima:ne sia:i amola, ilima amo muni i. ⁵ E da ea ada diasu Ofala moilai bai bagadega dialu amoga asili, igi afae amo da:iya ea yolali (Gidione egefe) 70 agoane huluane medole legei dagoi. Be Youda:me (Gidione ea ufidafa mano) da wamoaligili, esalebe ba:i.

⁶ Amalalu, Siegeme dunu huluane da gilisili, sema ouge ifa Siegeme sogega lelu amoga asili, Abimelege hina bagade ilegei dagoi. ⁷ Youda:me da amo sia: nababeba:le, asili, Gelesime Goumi amo da:iya gado lelu, amane wele sia:i, "Dilia Siegeme dunu! Na sia: nabima! Amasea, Gode da dilia sia: nabima:bela:?"

⁸ Eso afaega, ifa huluane da gilisili, ilia hina bagade ilegema:ne gilisi. Ili da olife ifa amoma amane sia:i, 'Di ninia hina bagade hamoma.' ⁹ Be olife ifa da bu adole i, 'Hame mabu! Na fage amoga dunu ilia susuligi amo 'gode' amola osobo bagade dunu ilima nodomusa: laha. Be na da dili ouligisia, susuligi bu hamomu da hamedeiwane ba:mu.' ¹⁰ Amalalu, ifa eno ilia da figi ifa amoma amane sia:i, 'Di misini, ninia hina bagade hamoma.' ¹¹ Be figi ifa da bu adole i, 'Hame mabu! Na da dili ouligisia, noga:i hedai fage bu legemu da hamedeiwane ba:mu.' ¹² Amalalu, ifa ilia da waini efe amoma amane sia:i, 'Di misini, ninia hina bagade hamoma.' ¹³ Be waini efe da bu adole i, 'Hame mabu! Na waini hano da 'gode' ili amola osobo bagade dunu amo nasea hahawane ba:sa. Be na da dilia ouligisia, waini hano bu imunu hamedeiwane ba:mu.'

¹⁴ Amalalu, ifa huluane da aya: gaga:nomei legei ifa fonobahadi amoma amane sia:i, 'Di misa! Ninia hina bagade hamoma.' ¹⁵ Aya: gaga:nomei legei ifa da bu adole i, 'Defea! Dilia da dafawane na dilia hina bagade hamomu hanai galea, misa amola na ougia hagudua aligima. Dilia agoane hame hamosea, na aya: gaga:nomei legei amoda amoga lalu da gadili nenanebe ba:mu. Amola amo lalu da Lebanone soge dolo ifa huluane nene dagomu.' "¹⁶ Youda:me da eno amane sia:i, "Dilia da Abimelege hina bagade hamoma:ne ilegebeba:le, noga:i amola moloiwane hamobela:? Gidione amola ea sosogo fi da hou noga:idafa hamosu.

Be dilia da amo nodone dawa:beba:le, amo hou hamobela:? ¹⁷ Na ada da dili gaga:ma:ne fidili gegei dagoi. Amo mae gogolema! E da ea esalusu mae dawa:le, dili Midia:ne dunu ilima gaga:ma:ne fidili gegei. ¹⁸ Be wali esoga dilia da na ada sosogo fi amo wadela:lesi dagoi. Dilia da ea mano 70 amo huluane igi afadafa da:iya medole legei dagoi. Abimelege da Gidione ea hawa: hamosu uda amo ea mano. Be e da dilia sosogo fiba:le, dilia da e Isala:ili dunu ouligima:ne, ema ilegei dagoi. ¹⁹ Amaiba:le amo hou dilia da Gidione amola ea sosogo fi ilima wali eso hamoi, amo da hou noga:i amola moloi ba:sea, defea, dilia Abimelege ema hahawane galoma. Amola e da dilima hahawane ganumu da defea. ²⁰ Be amai hame galea, defea, lalu da Abimelege amoga nene, Siegeme dunu amola Bedemilou dunu nene dagoi ba:mu da defea. Amola lalu da Siegeme dunu amola Bedemilou dunu amoga nene, Abimelege amola nei dagoi ba:mu da defea.” ²¹ Amalalu, Youda:me da ea ola Abimelege ema beda:iba:le, hobeale, asili, Bie sogega doaga:le, esalu. ²² Abimelege da ode udiana amoga Isala:ili soge ouligisu. ²³ Amalalu, Gode da Abimelege amola Siegeme dunu ela da sia:ga gegema:ne hamoi. Ili da Abimelege fisili, ema ha laiwane ba:i. ²⁴ Abimelege amola Siegeme dunu (ilia da Abimelege fidi amola ea dogo denesi) ilia da Gidione ea manoni 70 agoane fufuga:i. Ili da amo wadela:i hou se iasu dabe lama:ne, Gode da ilima afafasu hou i. ²⁵ Siegeme dunu da goumi gadodili Abimelege fuga:ma:ne logo la:didili wamoaligisu. Nowa dunu da

logoga ahoanoba, ilia da amo dunu ilia liligi wamolasu. Eno dunu da amo hou Abimelegema olelei. ²⁶ Amalalu, Ga:ile (Ebede ea egefe) amola yolalali da Siegeme sogega misi. Siegeme dunu da ema fa:no bobogei. ²⁷ Iliu huluane da ilia waini sagai amoga asili, waini fage faili, waini hano hamone, lolo nasu gilisisu hamoi. Iliu da ilia ogogosu 'gode' ea debolo diasu amo ganodini golili sa:ili, ha:i mai, waini hano mai amola Abimelege ea hou gadele sia: dasu. ²⁸ Ga:ile da amane sia:i, "Ninia hou da adi houla:? Ninia abuliba:le Abimelege ea hawa: hamosala:? E da nowala:? E da Gidione ea mano fawane. Sibale da ea sia: naba, be ninia da abuliba:le ema fa:no bobogesala:? Dilia aowalalia eda amo Ha:imo da dilia fi muni hemosu. Ema fa:no bobogemu da defea. ²⁹ Na da dilia fi ilima ouligisu ganiaba, na da Abimelege amo sefasila:loba. Na da ema, 'Dia dadi gagui gilisisu hahamoma! Gadili asili ninima gegema!' na da ema sia:na:noba." ³⁰ Siegeme moilai bai bagade ouligisu dunu amo Sibale, da Ga:ile ea sia: nababeba:le, mi hanai galu.

³¹ Abimelege da Aluma sogega esalu. Sibale da ema adola ahoasu dunu asunasi. Iliu da ema amane sia:i, "Ga:ile (Ebede egefe) amola yolali da Siegeme moilai bai bagadega doaga:i. Iliu da di Siegeme golili sa:imu logo ga:simu. ³² Amaiba:le, di amola dima fa:no bobogesu dunu amo gasia wa:legadole, moifufu ganodini wamoaligima.

³³ Aya hahabe, eso mabe amoga wa:legadole amola moilai bai bagadega doagala:ma. Amasea, Ga:ile amola ea dunu da dilima gegemusa: gadili

ahoasea, dia ha:giwane ili fama.”

³⁴ Amaiba:le, Abimelege amola ea dunu huluane da gasia asili, Siegeme moilai bai bagadega gadili wamoaligi. Ili da gilisisu biyadu gala hamoi. ³⁵ Abimelege amola ea dunu da Ga:ile gadili misini moilai bai bagade logo ga:su amoga lelebe ba:loba, ilia da ilia wamoaligisu sogebi fisili, wa:legadoi. ³⁶ Ga:ile da amo dunu ba:le, Sibalema amane sia:i, “Hodoma! Dunu da goumi gado fisili manebe goea!” Sibale da bu adole i, “Amo da dunu hame. Amo da baba goumia digaga:la:i fawane.” ³⁷ Be Ga:ile da bu sia:i, “Hodoma! Dunu da goumi felea gado manebe goea. Amola gilisisu eno da logo amo da ba:la:lusu dunu ilia ouge ifa amoga maha amoga manebe na ba:sa.”

³⁸ Amalalu, Sibale da ema amane sia:i, “Defea! Dia gasa fi sia: da wali habila:? Dia gasa fili, ninia abuliba:le amo dunu Abimelege ea hawa: hamosala:? sia:i dagoi. Amo dunu wali manebe da dunu dia hihini lasogoi dagoi. Di gadili asili, ilima gegema.”

³⁹ Ga:ile da Siegeme dunu gadili oule asili, Abimelege amoma gegei. ⁴⁰ Ga:ile hobea:i amola Abimelege da e sefasi. Dunu bagohame da moilai logo ga:su amoga fa:faginisi bagade ba:i. ⁴¹ Abimelege da Aluma moilaiga esalu. Amola Sibale da Ga:ile amola yolali gadili sefasi. Amaiba:le, ilia bu Siegeme moilai amo ganodini esalumu hamedeiwane ba:i. ⁴² Aya amoha, Abimelege da Siegeme dunu da ilia ifabi amoga masusa: dawa:i, e da amane nabi. ⁴³ Amaiba:le, e da ea dunu afafane, gilisisu udiana hamone,

ifabi ganodini wamoaligili, ouesalu. E da Siegeme dunu moilaiga gadili manebe ba:loba, e da ea wamoaligisu fisili, ili medomusa: misi.

⁴⁴ Abimelege amola ea gilisisu da hehenane, moilai bai bagade logo ga:su amo ouligimusa: ahoanoba, ea eno gilisisu aduna da Siegeme dunu ifabia esalu amoga doagala:le, huluane medole legei dagoi.

⁴⁵ Amo esoga ilia mae fisili gegenanu. Abimelege da Siegeme moilai amo lai dagoi. E da dunu huluane medole legele, diasu huluane mugululi, osono amo deme amoga dedebei.

⁴⁶ Be Siegeme ouligisu dunu da gasa bagade diasu amo ganodini gagili sali ba:i. Ili da amo hou nababeba:le, hehenane gasa bagade 'Ba:ile da Gousa:su Hamoi' ea debolo diasu ganodini gagili sali. ⁴⁷⁻⁴⁸ Ili da amo debolo diasu ganodini gagili sali amo nababeba:le, Abimelege da Sa:lamoune Goumi amoga ea dunu oule asi. Amalalu, e da goaha:i lale, ifa amoda damuni, amo gisa asi. Ea dunu da amo defele hedolo hamoma:ne, e sia:i. ⁴⁹ Amaiba:le, dunu huluane da ifa amoda damui. Amalalu, ilia da Abimelege amoma fa:no bobogele, ifa huluane amo Ba:ile gasa bagade diasu amo ea baiga ligisili, lalu didi. Lalu da amo diasu nene dagoi. Dunu amola uda (1,000 agoane) huluane amo diasu ganodini esalu da bogogia:i dagoi. ⁵⁰ Amalalu, Abimelege da Dibese moilai bai bagadega asili, sisiga:le, lai dagoi. ⁵¹ Amo moilai ganodini, gasa bagade diasu sedade gado gagagula heda:lebe ba:i. Dibese dunu, uda amola ilia ouligisu dunu da amoga hehenai. Ili

da golili sa:ili, logo ga:le, diasu figisu gadodafa amoga asi. ⁵² Abimelege da amo sedade diasu gado gagagula heda:i doagala:musa: misini, e da amo logo ga:suga laluga ulagimusa: asi. ⁵³ *Be uda afae da igi bagade (amoga ilia da widi goudasu) amo gududili sanasili, Abimelege ea dialuma gasa goudai. ⁵⁴ Amalalu, Abimelege da goi dunu (amo da Abimelege ea gegesu liligi gaguli ahoasu) amo ema misa:ne sia:ne, amane adoi, “Dia gegesu gobihei bagade duga:le gadole, na medole legemu. Dunu eno ilia da Abimelege udaga medole legei amo sia:mu na higa:i gala mabu.” Amaiba:le, amo goi da Abimelege gegesu gobiheiga sone, e bogoi. ⁵⁵ Isala:ili dunu da Abimelege bogoi dagoi ba:beba:le, ilia diasuga buhagi.

⁵⁶ Gode da agoaiwane Abimelegema dabe i. Bai e da ea yolalali 70 amo medole legeiba:le, ea ada Gidionema wadela:i bagade hamosu. ⁵⁷ Amola Siegeme dunu da wadela:i bagade hamobeba:le, Gode da ilima se iasu. Gidione egefe amo Youda:me da ilima gagabusu aligima:ne i, amo defele ba:i dagoi.

10

Doula

¹ Abimelege da bogoi dagoloba, Doula (Bua ea mano amola Doudou ea aowa) da Isala:ili dunu amo gaga:musa: misi. Doula da Isaga fi dunu galu. E da Sia:ime moilai bai bagade Ifala:ime agolo soje ganodini esalu. ² E da Isala:ili dunu

---

* 9:53: 2 Sa:miuele 11:21

huluane ode 23 amanega ouligisu. Amanoba, e da bogole, Sia:ime moilai bai bagade amo ganodini uli dogone sali.

Ya:ie

³ Doula da bogobeba:le, Gilia:de dunu ea dio amo Ya:ie, da Isala:ili fi ouligima:ne misi. E da Isala:ili dunu ode 22 amoga ouligisu. ⁴ Ea dunu mano 30 agoane esalu. Ili da dougi 30 amo da:iya fila heda:su. Ili da Gilia:de soge amo ganodini moilai bai bagade 30 agoane lai. Amo moilai bai bagade da wali amola da Ya:ie ea moilai ilia da sia:sa. ⁵ Ya:ie da bogole, ilia da ea da:i hodo Ga:imone sogega uli dogone sali.

Yefeda

⁶ Isala:ili dunu da Hina Godema bu wadela:le hamoi. Ili da ogoosu 'gode' liligi amo Ba:ile amola A:sadade elama nodone sia:ne gadoi. Amola ilia da Silia, Saidone, Moua:be, A:mone amola Filisidia dunu fi ilia ogoosu 'gode' ilima nodone sia:ne gadoi. Ili Hina Gode amo fisili, Ema hame nodone sia:ne gadoi. ⁷ Amaiba:le, Hina Gode da Isala:ili dunu ilima ougi galu. E da Filisidini dunu amola A:mounaide dunu ili hasalima:ne, logo doasi dagoi. ⁸ Amo dunu da ode 18 amoga, Isala:ili dunu da A:mounaide soge Yodane Hano eso mabadili la:idi Gilia:de soge ganodini esalu, ilima gegene, se bagade iasu. ⁹ Amo hou baligili, A:mounaide dunu da Yodane Hano degele, Yuda fi, Bediamini fi amola Ifala:ime fi ilima gegesu. Isala:ili dunu da se bagade nabasu. ¹⁰ Amalalu, Isala:ili dunu da Hina Godema se nabawane wele sia:i. Ili da amane

sia:i, “Dafawane! Ninia da Dima wadela:le hamoi. Di da ninia Godedafa, be ninia da Di fisili, ogogosu Ba:ile ‘gode’ ilima nodone sia:ne gadosu.” ¹¹ Hina Gode da ilia wele sia:i nabi. E da ilima bu adole i, amane, “Musa:, Idibidi dunu, A:moulaide dunu, A:mounaide dunu, Filisidini dunu, ¹² Saidounia dunu, Ama:legaide dunu amola Ma:ionaide dunu da musa: dilima se bagade iasu. Dilia da Nama wele sia:beba:le, Na da hedolo dili fidila misi amola ili dili mae hasalasima:ne, dili gaga:i. ¹³ Be dilia da amo hou mae dawa:le, Na fisili, ogogosu ‘gode’ liligi ilima nodone sia:ne gadosu. Amaiba:le, Na da dili bu hame gaga:mu. ¹⁴ Dilia ogogosu ‘gode’ liligi ilima fa:no bobogemu hanaiba:le, defea, ilima wele sia:ma. Dilia se nabasea, ilia da dili gaga:mu da defea.” ¹⁵ Be Isala:ili dunu da Hina Godema amane sia:i, “Dafawane! Ninia da wadela:le hamoi dagoi. Dia hanaiga, ninima hamoma. Be wali eso nini gaga:ma.”

¹⁶ Amalalu, Isala:ili dunu da ga fi ilia ‘gode’ liligi ilia lai, amo fadegale, Hina Godema fawane fa:no bobogei. Amola Hina Gode da ilia se nabasu ba:beba:le, ilima asigiba:le se nabi. ¹⁷ Amalalu, A:mounaide dadi gagui gilisisu da ilima gegemusa: misini, Gilia:de sogega fi dialu. Isala:ili dunu huluane da gilisili, Misiba moilai Gilia:de soge ganodini amoga, ilia awalia ahoasu moilai gagui. ¹⁸ Amogawi Isala:ili fi ouligisu dunu huluane da gilisili sia: dasu, amane, “Ninia A:mounaide dunu ilima gegesea, nowa da ninima bisili ilibi gagui hamoma:bela:? Nowa dunu ninia da ilibi gaguma:ne ilegesea, e da

Gilia:de soge ganodini esalebe dunu huluane ilima ouligisu ba:mu.”

11

¹ Yefeda da mae beda:iwane gasa bagade dadi gagui dunu esalu. E da Gilia:de sogega esalu. Ea ame da wadela:i hamosu uda (ea da:i hodo bidi lasu uda). Ea ada dio da Gilia:de. ² Gilia:de da dunu mano eno esalu. Ilia da ea udadafa amoga lalelegei. Ilia da asigilaloba, Yefeda amo ilia diasuga sefasi. Ilia da ema amane sia:i, “Di da ninia ada ea nana liligi hame lamu. Bai di da wamomano. Di da uda eno ea mano.” ³ Yefeda da yolali ilima hobeale, Dobe soge ganodini esalu. Amogawi, udigili esalebe dunu eno da ema gilisili, ilia da gilisili lalu. ⁴ Amo fa:no, A:mounaide dunu da Isala:ili dunuma gegemusa:misi. ⁵ Amo hou da doaga:beba:le, Gilia:de soge ouligisu dunu da Yefeda bu oule misa:ne, Dobe sogega asi. ⁶ Ilia amane sia:i, “Ninia da A:mounaide dunu ilima noga:le gegemusa:gini, di da ninima bisili ilibi gaguma.” ⁷ Be Yefeda da bu adole i, “Dilia da nama bagadewane higabeba:le, na ada ea diasuga sefasi dagoi. Amaiba:le, dilia da wali se nababeba:le, abu-liba:le nama misibala:?” ⁸ Ilia da Yefedama bu adole i, “Ninia da di da nini A:mounaide dunuma gegemusa: ouligimu amola Gilia:de dunu huluane ilima ouligisu esalumu, amo hanaiba:le, wali dima misi.” ⁹ Yefeda da ilima amane sia:i, “Dilia da na amo na sogega A:mounaide dunu ilima gegemusa: oule ahoasea, amola Hina Gode da fidibiba:le, ninia da amo dunuma hasalasisia, na da dilima ouligisu dunu esalumu.” ¹⁰ Ilia da

bu adole i, “Defea! Hina Gode ba:ma:ne, ninia da di, ninia ouligisu hamoma:ne ilegele sia:sa.”

¹¹ Amaiba:le, Yefeda da Gilia:de ouligisu dunu amo sigi asi. Ilia da Yefeda ilia ouligisu amo hamoi. Yefeda ea musa: sia:i, amo huluane e da Misiba moilai amo ganodini, Hina Gode nabima:ne, bu sia:i.

¹² Amalalu, Yefeda da sia: adole iasu dunu amo A:mone hina bagade ema asunasi. Ilia ema amane adole ba:i, “Di da abuliba:le ninima gegesala:? Di da abuliba:le ninima gegemusa: ninia soge ganodini golili sa:i?” ¹³ A:mounaide hina bagade da Yefeda ea asunasi adole iasu dunuma bu adole i, “Isala:ili dunu da Idibidi soge fisili, ga asili, ilia da na soge amo ea defei da Anone Hano asili Ya:boge Hano amola Yodane Hano amoga doaga:i, amo soge Isala:ili dunu da wamolai. Dilia amo soge bu mae gegenane, nama bu ima.” ¹⁴ Be Yefeda da eno adole iasu dunu A:mounaide hina bagade ema asunasi.

¹⁵ Ilia da ema amane sia:i, “Dia sia:i amo Isala:ili dunu da Moua:be soge amola A:mone soge wamolai da ogogosa. ¹⁶ Hou da agoane ba:i. Isala:ili dunu da Idibidi soge fisili, ilia da hafoga:i wadela:i soge amo ganodini asili, Maga:me Hano Wayabo amoga doaga:i. Asili, ilia da Ga:idese sogega doaga:i. ¹⁷ *Amalalu, ilia da Idome hina bagade ema sia: adola masa:ne dunu asunasi. Ilia da Isala:ili dunu da ea soge amoga golili sa:ili baligimusa: adole ba:i. Be Idome hina bagade da ilia sia: hame nabi. Amalalu, ilia da Moua:be hina bagade amane adole ba:i. Be e

---

* 11:17: Idisu 20:14-21

amola da ilia logo ga:i dagoi. Amaiba:le, Isala:ili dunu da Ga:idese amoga bu esalu. ¹⁸ †Amalalu, ilia da wadela:i hafoga:i soge amo ganodini bu ahoanu, ilia da Idome soge amola Moua:be soge mae golili sa:ili, la:ididili asili, ilia da Anone Hano na:iyadodili (Moua:be soge amo eso mabe la:idiga diala) amoga doaga:i. Ili da amoga abula moilai gaguli esalu be Anone Hano hame degei. Bai amo hano da Moua:be soge ea eso mabe defei galu.

¹⁹ ‡Amalalu, Isala:ili dunu da A:moulaide hina bagade Hesiabone moilai bai bagade ganodini esalu ea dio amo Saihone ema sia: adola ahoasu dunu asunasi. Ili da ilia soge amoga doaga:musa:, ea soge golili sa:ili, baligimusa: adole ba:i. ²⁰ Be Saihone da “hame mabu” sia:i. E da ea dadi gagui dunu huluane gilisili, Ya:iha:se sogega fiafi ale fi. Amalalu, e da Isala:ili dunuma doagala:i. ²¹ Be Isala:ili ilia Hina Gode da fidibiba:le, ilia da Saihone amola ea dadi gagui dunu hasali. Amalalu, Isala:ili dunu da A:moulaide dunu huluane amo sogega esalu ilia soge huluane lai dagoi. ²² Ili da A:moulaide soge huluane gesowale fi. Soge defei da gagoe (south) Anone Hano amola gagoe (north) da Ya:boge Hano. Eso mabadili alalo da hafoga:i wadela:i soge amola eso dabe la:idi alalo da Yodane Hano.

²³ Amaiba:le, Hina Gode Hisu da Ea fi dunu (Isala:ili fi) amo soge ili gesowale fima:ne, A:moulaide dunu sefasi dagoi. ²⁴ Di da amo soge bu samogema:bela:? Hame mabu! Dia ‘gode’ liligi amo Gimose da soge dilima i, amo dia

---

† 11:18: Idisu 21:4 ‡ 11:19: Idisu 21:21-24

gagumu da defea. Be liligi amola soge huluane amo ninia Hina Gode da ninima i, amo huluane ninia da gagumu. ²⁵ §Moua:be hina bagade amo Bela:ge (Sibo egefe) e da Isala:ili fi ilima gegemusa: logebela:? Hame mabu! E da eso afaega ninima gegebela:? Hame mabu! Di da ea hou baligisa amo dawa:sala:?

²⁶ Isala:ili dunu da ode 300 amoga Hesiabone, Aloue amola eno moilai amo sisiga:sa moilai Anone Hano bega: diala, amo ganodini esalu. Di da abuliba:le amo ode ganodini amo soge bu hame samogebela:?²⁷ Hame mabu! Na da dima wadela:le hame hamoi. Di da nama gegemusa: dawa:beba:le, wadela:le hamosa. Hina Gode Hisu da fofada:su dunu. E da wali eso Isala:ili dunu da moloi o A:mounaide dunu da moloi, Hi fawane da sia:mu.” ²⁸ Be A:mounaide hina bagade da Yefeda ea adole iasisu amo hame nabi.

²⁹ Amalalu, Hina Gode Ea A:silibu da Yefeda amoma aligila sa:i. E da asili, Gilia:de soge amola Mana:se soge baligili, Misiba moilai (Gilia:de soge ganodini) amoga buhagi. Amalalu, e da A:mone sogega asi. ³⁰ E da Hina Godema amane sia:i, “Dia fidimuba:le, na da A:mounaide dunu fane legesea, ³¹ na da na diasuga bu masea, adi liligi nama yosia:musa: na diasu logoga masea, na da amo Dima gobeles salas hamoma:ne gobele salimu.” ³² Amalalu, Yefeda da A:mounaide dunuma gegemusa:, hano degei dagoi. Amola Hina Gode da fidibiba:le, e da A:mounaide dunu hasali dagoi. ³³ E da ilima doagala:i. E da Aloue moilai amola soge amo da Minidi moilai sisiga:i,

---

§ 11:25: Idisu 22:1-6

amola moilai bai bagade huluane da²⁰amoma doagala:le, A:mounaide dunu sefasili, A:ibele Gelamimi moilai bai bagadega doaga:i. Isala:ili dunu da A:mounaide dunu hasali amola ilia da A:mounaide dunu osea:i medole legei.

Yefeda Idiwi

³⁴ Yefeda da Misiba moilaiga buhagili, idiwi da ilibu dusa amola gagafola, hahawane ema yosia:musa: manebe ba:i. E da ea mano afadafa fawane esalu.

³⁵ **Yefeda da idiwi ba:beba:le, se bagade nabi. E da ea abula gadelale, amane sia:i, “Nadiwi! Na da diba:le se bagadedafa naba! Bai na da Hina Godema dafawane hamomusa: ilegele sia:i dagoiba:le, bu afadenemu da hamedei galebe.”

³⁶ Idiwi da ema bu adole i, “Na ada! Di da Hina Godema amane hamoma:ne ilegele sia:i dagoi. Hina Gode da dia ha lai dunu amo A:mounaide dunu amo fane legei dagoi. Amaiba:le, di da dia musa: Godema sia:i amo hou nama hamomu da defea. ³⁷ Be na da liligi afadafa dima edegesa. Na da oubi aduna amoga agolo soge ganodini ahoanumu amola na na:iyado huluane gilisili dimu da defeala:? Bai na da dunuma hamedafa fimu.”

³⁸ Yefeda da amane sia:i, “Defea! Di masa! Oubi aduna amoga agoane hamoma.” Amalalu, e amola ea na:iyado a:fini eno ilia da agolo sogega asili, dinanu. Bai e da dunuga mae lale, mano mae lalelegele bogomu dawa:beba:le dinanu.

³⁹ Oubi aduna uduli, e da ea ada ema buhagili, ea eda e Hina Godema ilegele sia:i defele ema hamoi

---

** 11:35: Idisu 30:2

dagoi. Yefeda idiwi da dunuma gilisili mae golale bogoi. Isala:ili dunu da amo dawa:beba:le, agoane hou hamonana. ⁴⁰ Ode huluane ganodini, Isala:ili a:fini huluane da sogega asili, eso biyadu amoga Yefeda (Gilia:de dunu) ea idiwi amo dawa:le, dinana.

12

Yefeda amola Ifala:ime Fi

¹ Ifala:ime dunu da ilia dadi gagui dunu huluane gilisi. Ili da Yodane Hano degele, Sa:ifone sogega asili, Yefeda ema amane sia:i, “Di da abuli ninima mae adole, udigili disu A:mounaide dunuma gegemusa: asibala:?. Ninia da dia diasu amola di gilisili laluga ulagimu.” ² Yefeda da ilima amane sia:i, “Na amola na fi dunu da A:mounaide dunuma gegesu bagade ba:i. Na da dilima wele sia:i dagoi, be dilia da na hame fidi. ³ Dilia da na hame fidimu, amo na ba:beba:le, na da na bogomu mae dawa:le, Yodane Hano degele, A:mounaide dunu ilima gegei. Hina Gode da fidibiba:le, ninia da ili hasalasi. Amaiba:le, dilia da abuliba:le wali nama gegemusa: misibala:?” ⁴ Amalalu, Yefeda da Gilia:de dunu huluane gilisili, Ifala:ime fi ilima gegei. Gilia:de dunu da Ifala:ime dunu hasali. Bai Ifala:ime dunu da amane sia:i galu, “Dilia Gilia:de dunu da musa: Ifala:ime fi amola Mana:se fi - ninia fi, be afafane hohonosu hou hamoi.” ⁵ Gilia:de dunu da Yodane hano degesu huluane amo Ifala:ime sogega ahoasu, amo huluane lai dagoi. Amalalu, Ifala:ime dunu da hano degesu amoga degemusa: dawa:loba, Gilia:de dunu da ema

amane adole ba:su, “Di da Ifala:ime dunula:?” E da “Hame mabu,” sia:noba, ⁶ ilia da ema amane sia:i, “Defea! Di Sibolede sia:ma.” E da sia: hisu amo “Sibolede” amo giadofale sia:noba, ilia da amo dunu gaguli, Yodane Hano degesu amoga medole legei. Amohaga, ilia da Ifala:ime dunu 42,000 medole legei dagoi. ⁷ Yefeda da ode gafeyale amoga, Isala:ili ouligisu. Amalalu e da bogole, ilia da ea da:i hodo amo ea moilaidafa Gilia:de soge ganodini, uli dogone sali.

Ibisa:ne, Ilone amola A:badone

⁸ Yefeda bagia, Ibisa:ne (Bedeleheme dunu) da Isala:ili fi ouligisu. ⁹ E da dunu mano30amola uda mano 30agoane esalu. Ea uda mano amo ga sosogo fi amo ilia lama:ne asunasiagai. Amola amo dabe uda mano30agoane egefelali ili lama:ne oule misi. Ibisa:ne da ode fesuale amoga, Isala:ili fi ouligisu. ¹⁰ Amalalu, Ibisa:ne da bogoi. Ili da ea da:i hodo Bedeleheme moilai amo ganodini uli dogone sali.

¹¹ Amalalu, Ilone (Sebiulane fi dunu) da ode nabuane amoga, Isala:ili dunu ouligisu.

¹² Amalalu, Ilone bogole, ilia da ea da:i hodo amo A:idualone moilai (Sebiulane soge ganodini) amogai uli dogone sali. ¹³ Ilone bagia, A:badone (Hilele egefe. E da Bailadone moilaiga esalu.) e da Isala:ili fi ouligisu. ¹⁴ E da Isala:ili dunu ode godoane amoga ouligisu. A:badone da dunu mano40 amola ea aowa30 esalu. Ili da dougi 70 amo da:iya fila heda:le, ahoasu. ¹⁵ Amalalu, A:badone (Hilele egefe) da bogole, ilia da ea da:i hodo amo Bailadone moilai amo ganodini uli

dogone sali. Bailadone moilai da A:ma:legaide agolo soge ganodini, Ifala:ime ilia gagui soge alalo amo ganodini dialebe ba:i.

13

Sa:masane

¹ Isala:ili dunu da bu Hina Godema wadela:le hamoi. Amaiba:le, E da ilima se iasu. Gode da Filisidini dunu fidibiba:le, ilia da Isala:ili fi ilima ode 40 amoga hinawane esalu. ² Amogalu, dunu ea dio amo Manoua esalu, e da Soula moilai bai bagadega esalu. E da Da:ne fi dunu. Ea uda da mano mae lalewane, aligime esalu. ³ Hina Gode Ea a:igele dunu da ema misini, amane sia:i, “Di da aligime esalu, be wali di da abula aguni, mano lalelegemu. ⁴ Dawa:ma! Waini hano, adini amola sema ha:i manu mae moma. ⁵ *Dia mano lalelegesea, ea dialuma hinabo mae damuma. Eso huluane yolesi dialoma. Bai e da eno dunuma afafane, Gode Ea ilegele momogili gagai Na:salaide dunu esalum. E da Isala:ili dunuma gaga:su dunu ba:mu. Ili da Filisidini ouligisu fisili, hahawane laloma:ne, e da hamomu.” ⁶ Amalalu, amo uda da asili, egoa amoma amane sia:i, “Gode Ea hawa: hamosu dunu da nama misi. E da Gode Ea a:igele dunu, gasa bagade agoane ba:i. E da habidili misi, na da ema hame adole ba:i. Amola e da ea dio amo nama hame adole i. ⁷ Be e da nama agoane olelei. Na da abula agui ba:mu, amola dunu mano lalelegemu. E da nama, na da waini hano amola adini mae moma:ne sia:i, amola sema ha:i

---

* 13:5: Idisu 6:1-5

manu mae nawane sia:i. Bai amo dunu mano lalelegemu da Godema i mano, e da ea esalebe eso huluane amoga momogili gagai Na:salaide dunu esalumu.” ⁸ Amalalu, Manoua da Godema sia:ne gadoi, amane, “Hina Gode na da Dima adole ba:sa. Dia hawa: hamosu dunu Di da asunasi, amo ania mano lalelegesea ani da adi hamoma:bela:, amo anima olema:ne, dia hawa: hamosu dunu bu asunasima.”

⁹ Gode da Manoua ea adole ba:i defele hamoi dagoi. Manoua idua da ifabia ga esalu, amola a:igele dunu da ema misi. Be Manoua da amoga hame lelu. ¹⁰ Amaiba:le, uda da hehenane, ema amane sia:i, “Ba:la misa! Dunu da gasida nama misi, amo da nama bu misi dagoi.” ¹¹ Manoua da wa:legadole, idua asi fa:no bobogei. E da a:igele dunu ema amane sia:i, “Na uda amoma sia: dalu, amo dunu da dila:?” A:igele da bu adole i, “Ma!” ¹² Amalalu, Manoua da amane sia:i, “Dia sia:i amo didibi ania ba:sea, amo dunu mano da adi hamoma:bela:? Ea esalebe ahoanusu hou da haboda:i esaloma:bela:?” ¹³ A:igele da bu adole i, “Dia uda da na sia:i huluane defele hamoma:mu. ¹⁴ Waini efe fage ha:i manu liligi huluane mae moma:ne, na da sia:i. E da waini hano amola adini sema ha:i manu maedafa moma:ne, na sia:i. Na sia:i liligi huluanedafa, ea hamoma:ne sia:ma.” ¹⁵ - ¹⁶ Manoua da amo dunu da Gode Ea a:igele dunu amo hame dawa:i. Amaiba:le, e da ema amane sia:i, “Wahadafa mae masa. Ania da goudi mano dima imunusa:, gobemu.” Be a:igele dunu da bu adole i, “Na da hame ahoasea, dia ha:i manu hame manu. Be di da goudi mano gobemusa: dawa:sea, defea, amo Hina Godema

imunusa: gobele salima.” ¹⁷ Manoua da a:igele dunuma amane sia:i, “Dia dio anima adoma. Bai dia sia: da dafawaneyale ba:sea, ania da dia dio amoma nodomusa: adomu.” ¹⁸ †Be a:igele dunu da bu adole i, “Dia da abuli na dio dawa:musa: hanabela:. Na dio da fofogadigisu bagade liligi.”

¹⁹ Amalalu, Manoua da goudi mano lale, amo amola gagoma gilisili oloda da:iya Hina Godema ima:ne, gobele sali. Amalalu, Manoua amola idua da balalebe lelu, Hina Gode da gasa bagade musa: hame ba:i hou hamoi. ²⁰ - ²¹ Lalu gona:su da oloda amoga heda:lebe ba:loba, Manoua amola idua da agoane ba:i. Hina Gode Ea a:igele dunu da lalu gona:su amo ganodini Hebene di-asuga heda:lebe ba:i. Amalalu, Manoua da amo dunu da Hina Gode Ea a:igele dunu dawa:iou. E amola ea uda da osoboga diasa:ili, ilia odagi da osoboga doaga:i. Ela da amo a:igele dunu bu hame ba:i. ²² Manoua da iduama amane sia:i, “Ania da dafawane bogomu galebe. Bai ania da Gode ba:i dagoi.”

²³ Be ea uda da amane sia:i, “Hina Gode da ani medomu hanai ganiaba, E da ania gobele salasu hame lala:loba. Amola E da Ea adoi liligi amola hou anima hame olelela:loba.” ²⁴ Uda da dunu mano lalelegei. E da ema Sa:masane dio asuli. Amo mano da asigilalu, amola Hina Gode da e hahawane dogolegelewane fidisu. ²⁵ E da Da:ne ea filiasu moilai amo ganodini esaloba (amo sogebi da Soula amola Esadoule dogoa dialu) amoga Hina Gode da Ea gasaga ema muni gasa bagade iasu.

---

† 13:18: Mui 32:29

14

Sa:masane amola Dimina Moilai A:fini

¹ Eso afaega, Sa:masane da Dimina moilaiga asili, Filisidini a:fini afadafa ba:i. ² E da ea diasuga buhagili, ea eda amola ame elama amane sia:i, “Na da Dimina moilaiga Filisidini a:fini ba:i dagoi. Na da amo lamu hanai galebe. Amo lamusa:, ali amo a:fini nagili logela masa.”

³ Be ea eda amola ame ela da amane sia:i, “Di da abuliba:le Gode Ea Hou hame lalegagui Filisidini fi uda lamusa: hanabela? Ninia fi amoga uda hogole lamu da defea!” Be Sa:masane da bu adole i, “Na da amo a:fini hanai. Na da e fawane lamusa: dawa:.” ⁴ Hina Gode da hame lalegagui Filisidini dunu ilima gegemusa: logo hogoi helebeba:le, E da Sa:masane ea asigi dawa:su ganodini agoane hamosu. Bai amo esoga, Filisidini dunu da Isala:ili soge ouligisu. Be Sa:masane eda amola ame da amo hou hame dawa:iou. ⁵ Amaiba:le Sa:masane da ea eda amola ame Dimina moilaiga sigi asi. Iliia da waini sagai ganodini asili, Sa:masane da laione wa:me waha debe gasala amo ea gesenenanebe nabi.

⁶ Hedolowane, Sa:masane da Hina Gode Ea gasa bagade lai. E da amo laione amo goudi mano defele, ea loboga medole legele, magado gowa:i. Be amo hou e da ea ada amola ea ame elama hame adole i.

⁷ Amalalu, e da amo a:fini amoma asili, sia: sa:i. E da amo a:fini hanai.

⁸ Eso didia asili, e da amo a:fini lamusa: bu asi. E da logoga asili, amo logo fisili, laione wa:me e da medole legei amo ba:la asi. E da laione ea da:i hodo ganodini agime fila heda:i amola

agime hano dialebe fofogadigili ba:i. ⁹ E da amo agime hano lale, logoga ahoa nana asi. Amalalu, e da ea ada amola ame elama asili, agime hano mogili elama i. Ela da mai dagoi. Be Sa:masane da amo agime hano laione bogoi ea da:i hodo amoga lai, e da elama hame olelei. ¹⁰ Ea eda da a:fini ea diasuga asi. Amola amoga Sa:masane da lolo nasu hamoi. Bai amo esoga, ayeligi dunu da amo hou hamonanusu.

¹¹ Filisidini dunu da Sa:masane ba:beba:le, ilia da Filisidini ayeligi 30 agoane e sigi esaloma:ne, asunasi.

¹² - ¹³ Sa:masane da ilima amane sia:i, “Na da dilima idinamasu adole ba:ma:bela? Uda lasu lolo nasu eso fesuale amoga, dilia da amo sia: ea bai nama adole iasea, na da dilima afae afae dilima abula noga:i amola abula salasu imunu. Be dilia amo ea bai hame dawa:sea, dilia da nama afae afae abula amola abula salasu noga:iwane ima.” Iliia da ema bu adole i, “Defea! Dia idinamasu ninima adole ima. Ninia nabimu hanai.”

¹⁴ E da ilima amane sia:i, “Liligi da ha:i manu naha amo ea hagomodini amoga ha:i manu da misi. Amola gasa bagade liligi amo ea hagomodini amoga da hedai liligi misi.” Eso udiana da asili, be amo idinamasu ea bai ilia da hogoi helele hame dawa:i.

¹⁵ Eso biyaduga ilia da Sa:masane idua ema amane sia:i, “Diguama ogogoma. E da ninima amo idinamasu ea bai ninima olelema:ne agoane hamoma. Be dia agoane hame hamosea, ninia da dia ada diasu amo laluga ulagili salimu, amola di gilisili gobebe salimu. Dafawane! Ania da nini

liligi wamolamusa:, ninima guiguda: misa:ne sia:i.”

¹⁶ Amalalu, Sa:masane idua da ema digini asili, amane sia:i, “Di da nama hame asigisa. Di da nama higasa. Di da na dogolegei fi dunu amo idinamasu sia: adole ba:i. Be amo ea bai nama hame olelei.” Sa:masane da ema bu adole i, “Na da amo ea bai na ada amola ame elama hame olelei. Amaiba:le, na da abuli dima adole ima:bela:?”

¹⁷ Amo lolo nasu eso fesuale amoga, Sa:masane idua da dinanawane ema adole ba:i. Be eso fesuale gala amoga, e da mae fisili sia:ga gegen-abebe:le, Sa:masane da amo idinamasu ea bai ema olelei. Amalalu, e da Filisidini dunuma olelei. ¹⁸ Amalalu, eso fesu ganodini, eso dabe gadenenoba, Filisidini dunu da Sa:masane amoma amane sia:i, “Ha:i manu eno da hani ea hedai hame baligisa. Amola eno liligi ea gasa da laione wa:me ea gasa hame baligisa.” Sa:masane da bu adole i, “Dilia da na uda ea hou amo ganodini hame hamonoba, amo hedesu sia: bai hame dawa:la:loba.” ¹⁹ Amalalu, hedolowane e da Hina Gode Ea gasa bagade lai. E da A:siegelone moilaiga asili, dunu 30 agoane amo medole legei. E da amo dunu ilia abula gigisa:le sasali, dunu amo da idinamasu ea bai olelei, ilima i dagoi. Amalalu, e da ougiwane hamonanu hi diasuga asi. ²⁰ Amola fa:no, Filisidini a:fini amo Sa:masane ea lai, amo ea ada da bu dunu eno Sa:masane e uda gaguli lasu lolo nasu fidisu dunu amogili lama:ne i.

15

¹ Fa:no agoane widi faimu esoga, Sa:masane da ea uda ba:la asi. E da goudi mano ema imunusa: gaguli asi. E da amo uda ea ada ema amane sia:i, “Na da na uda ea diasuga golili sa:imu.” Be eda da mae masa:ne sia:i. ² E da Sa:masane ema amane sia:i, “Na da dia nadiwi dafawane higa:i amo dawa:iou. Amaiba:le, na da e amo dia dogolegei ema i dagoi. Be di da ea eya a:fini noga:idafa lamu da defea.” ³ Be Sa:masane da ouguli amane sia:i, “Defea! Na da wali Filisidini dunuma mae dawa:le gasa bagade hamomu.”

⁴ Amaiba:le, e da asili, fogisi 300 agoane gagadole lai. E da fogisi aduna aduna la:goga gilisili la:gili, ilia la:gisu bagele amoga hanu bagesi. ⁵ Amalalu, e da hanu ulagisili, fogisi da Filisidini ilia gagoma ifabi amoga masa:ne asunasisiagai. E da amo hou hamobeba:le, Filisidini dunu ilia gagoma hame fai dialu, amola olife ifa huluane laluga nene dagoi ba:i. ⁶ Filisidini dunu ilia da amo hou nowa da hamobela: adole ba:loba, ilia da Sa:masane da hamoi sia:i nabi. Bai Dimina dunu amo esoa: da ea udalai amo samogene, ea dogolegei ema i dagoiba:le. Amalalu, Filisidini dunu da amo uda lale, medole laluga gobesi. Amola ilia da ea ada diasu laluga ulagili sali. ⁷ Sa:masane da ilima amane sia:i, “Dilia da hou agoane hamonanebeba:le, na da Gode ba:ma:ne dafawane sia:sa. Na da mae fisidigili, dilima dabe imunu.” ⁸ E da ilima doagala:le, bagohame medole legei. Amalalu, e da asili, magufu gelabo Ida:me gafulu ganodini galu, amo ganodini esalu.

Sa:masane da Filisidini Dunu amo hasalasi

⁹ Filisidini dunu da misini, ilia hawa:i fisu Yuda soge ganodini gaguli esalu. Amalalu, ilia da Lihi sogega doagala:i. ¹⁰ Yuda dunu da ilima amane adole bai:i, “Dilia da abuliba:le ninima doagala:sala:?” Ili da bu adole i, “Ninia da Sa:masane amo afugili lale, ea hou ninima hamoi amo defele, ema agoane hamomusa: misi dagoi.”

¹¹ Amaiba:le, Yuda dunu 3,000 da Ida:me gafulu ganodini magufu gelabo amoga asili, Sa:masane ema amane sia:i, “Filisidini dunu da ninia ouligisu dunu. Amo di da hame dawa:bela:? Di da abuliba:le amo hou ninima hamobela:?” Sa:masane da bu adole i, “Na da ilia hamoi amo dabe fawane bu dabe ga:i.”

¹² Ili da amane sia:i, “Ninia da di afugili la:gili ilima ima:ne misi dagoi.” Sa:masane da ilima amane sia:i, “Dilisu da na hame medole legemu, amo nama dafawane sia:ma.” ¹³ Ili da bu adole i, “Defea! Ninia da di la:gili ilima imunu amo fawane. Be ninia da di hame medole legemu.” Amaiba:le, ilia da Sa:masane efe gaheabolo aduna amoga la:gili, magufu gelabo fisili, Lihi moilaiga oule asi. ¹⁴ E da Lihi sogega doaga:musa:, logoba:le ahoanu, Filisidini da e gagumusa: bululusa doagala:i. E da hedolowane, Hina Gode Ea gasa bagade lai dagoi. Gasa bagade efe ea lobo la:gisu amo e da dadamunisi. La:gisu da gobia ha:i amo laluga nei dagoi agoane bai:i.

¹⁵ Amalalu, e da dougi ayawane bogoi, ea magado gasa bai:i. E da amo gagua gadole, amoga dunu 1,000 medole legei. ¹⁶ Amaiba:le, Sa:masane da amane gesami hea:i, “Na da dougi ea magado gasa amoga dunu 1,000 medole legei.

Dougi ea magado gasa amoga na da dunu bago-hame medole, ili bogoi da:i hodo amoga gagadole bi baheda:i bagohame hamosu.” ¹⁷ Amalalu, e da dougi magado gasa ha:digi dagoi. Ili da amo hou doaga:i sogebi amoma Lamade Lihi dio asuli.

¹⁸ Amalalu, Sa:masane da hano bagade hanai ba:i. E da Hina Godema amane wele sia:su, “Di da fidibiba:le, na da baligiliwane hasalasi. Be wali na da hano hanaiba:le bogomu galebe, amola hame lalegagui Filisidini dunu ilia da na gagulaligimu amo da defeala:?”

¹⁹ Amalalu, Gode da Lihi sogega hano osobo hagudu dialu amo doasili, hano da heda:lebe ba:i. Sa:masane da amo hano nanu, bu uhibi ba:i. Amaiba:le, ilia da amo hano amoma Hagole (bai da ‘wele sia:su’) dio asuli. Amo hano da wali Lihi sogega diala. ²⁰ Filisidini dunu da Isala:ili soge ouligisu. Be ode 20 amoga, Isala:ili dunu da Sa:masane ema fa:no bobogei.

16

Sa:masane da Ga:isa Moilai Bai Bagadega Esalu

¹ Eso afaega, Sa:masane da Filisidini moilai bai bagade ea dio Ga:isa amoga asili, wadela:i hamosu uda gousa:i. E da amo uda gilisili golai. ² Ga:isa dunu fi da Sa:masane da esalebe nababeba:le, ilia da amo moilai bai bagade sisiga:le, moilai logo ga:su amoga e gagumusa: oulelu. Ili da gasi ganodini ouiya:le lelu. Ili agoane dawa:iou, “Ninia da oulelu, hahabedafa Sa:masane medole legemu.” ³ Be Sa:masane da golale, gasimogoa wa:legadole, e da moilai

logo ga:su bagade (ga:su huluane, ifa amola logo huluane) amo mugululi fasili, gisawane, agolo amoga dunu da Hibalone moilai bai bagade ba:su, amoga gaguli asi.

Sa:masane amola Dilaila

⁴ Amalalu, Sa:masane da uda Solege fago amo ganodini esalu ea dio amo Dilaila, ema asigiba:le, lamusa: dawa:iou. ⁵ Filisidini hina bagade biyale gala da Dilaila ema misini, amane sia:i, “Di Sa:masane hohonoma. Ninia da habodane e lale, la:gima:ne amola ea hou amoga hasalasila:ne, amo hogoi helema. Amalalu, ninia afae afae dima 1,100 silifa fage imunu.” ⁶ Amaiba:le, Dilaila da Sa:masanema amane sia:i, “Na da dima edegesa. Dia gasa bagade hou da habidili mahabela:? Dunu da di la:gili, dia gasa hedofamusa: da habodane hamoma:bela:?” ⁷ Sa:masane da bu adole i, “Ilia da gahe hame bioi gaheabolo dadi gosalo fesuale gala amoga na la:gisia, na da dunu eno defele gasa hame ba:mu.” ⁸ Amaiba:le, Filisidini hina bagade da Dilaila ema gahe hame bioi gaheabolo dadi gosalo fesuale gaguli misi. Amoga, e da Sa:masane la:gi dagoi.

⁹ Dilaila da sia:beba:le, dunu eno da diasu la:ididili sesei ganodini wamo ouesalebe ba:i. E gasa bagade wele sia:i, “Sa:masane! Filisidini dunu da manebe goea!” Be Sa:masane da amo dadi gosalo hedolo fi. Ilia da gobea ha:i laluga nei dibi agoane hedolowane fi. Amaiba:le, Filisidini dunu da ea gasa bagade wamolegei bai hame dawa:i. ¹⁰ Dilaila da Sa:masane ema amane sia:i, “Di da nama ogogoiba:le, na da gagaoui dunu agoai ba:sa. Nama moloiwane adoma.

Dia gasa hedofama:ne, dunu da habodane di la:gima:bela:?" ¹¹ E bu adole i, "Ilia da efe gaheabolo (amoga liligi da musa: hame la:gi) amoga na la:gisia, na da eno dunu defele, gasa hame ba:mu."

¹² Amaiba:le, Dilaila da efe gaheabolo lale, Sa:masane la:gi dagoi. Amalalu, e da gasa bagade wele sia:i, "Sa:masane! Filisidini dunu da manebe!" Dunu eno da diasu la:ididili wamo ouesalebe ba:i. Be Sa:masane da amo efe dasai gobe ha:i defele fi.

¹³ Dilaila da Sa:masane ema amane sia:i, "Di da nama bu ogogoiba:le, na da gagaoui dunu agoane ba:sa. Dunu da habodane di lagima:bela:?" Sa:masane da bu adole i, "Di da na dialumasa fesuale amo amunasuga amunasea amola mae fadegala masa:ne ifa amoga nodomenesisia, na da dunu eno defele gasa hame ba:mu." ¹⁴ Dilaila da Sa:masane amo ea masele da:iya, fene golama:ne susui. Amalalu, e da ea dialumasa fesuale amo amunasuga amuni. Mae fadegama:ne, e da ifaga nodomenesi. Amalalu, e da bagade wele sia:i, "Sa:masane! Filisidini dunu da manebe!" Be e da nedigili, ea dialuma hinabo amuni amo fadegai dagoi. ¹⁵ Amalalu, Dilaila da ema amane sia:i, "Di da habodane nama asigisa amo sia:sala:? Di da udiana agoane nama ogogoiba:le, na da gagaoui agoane ba:sa. Dia gasa bagade hou amo ea wamolegei bai, da nama hame olelei." ¹⁶ Eso huluane mae fisili, e da Sa:masanema adole ba:lalu. E da eso huluane sia:ga gegenabeba:le, Sa:masane da hele bagade nabi. ¹⁷ Helebeba:le, e da moloiwane ea gasa bagade hou amo ea wamolegei bai ema

olelei. E amane sia:i, “Na dialuma hinabo da hamedafa damusu. Na lalelegei eso amoga na da Na:salaide hou hamoma:ne, ilia da na Godema i. Na dialuma hinabo da damui dagoi ba:sea, na da dunu eno defele, gasa hame ba:mu.”

¹⁸ Dilaila da Sa:masane da ema moloidafa olelei dagoi ba:i. Amaiba:le, e da Filisidini hina bagade ema sia: adole iasi, amane, “Afadafa fawane bu misa! E da nama moloiwane olelei!” Amalalu, ilia da misini, muni dabe ema ima:ne gaguli misi.

¹⁹ Dilaila da Sa:masane ea masele da:iya fene golama:ne sususu. Amalalu, e da dunu eno misa:ne wele sia:i. Amo dunu da Sa:masane ea dialuma sa fesuale gala damuni fasi. Amalalu, Dilaila da Sa:masane ougima:ne, ema gadele sia:su. Bai Sa:masane ea gasa da fisi dagoi ba:i.

²⁰ Amalalu, Dilaila da amane wele sia:i, “Sa:masane! Filisidini dunu da manebel!” E da nedigili, amane dawa:i, “Na da musa: agoane hahawane masunu.” Be Hina Gode da e yolesi dagoi, amo e da hame dawa:iou. ²¹ Amalalu, Filisidini dunu da Sa:masane afugili, ea si aduna duga:le fasi. Ili da e Ga:isa moilaiga oule asili, balase sia:inega la:gili, ema se iasu diasu hawa: hamomusa: logei. E se iasu diasu ganodini gagoma amola widi goudalalu. ²² Be ea dialuma hinabo da muni bu heda:lalebe ba:i.

Sa:masane da Bogoi

²³ Filisidini hina bagade huluane da hahawane lolo manusa: amola ilia ogogosu ‘gode’ amo Da:igone ema gobele salasus bagade ima:ne gilisi dagoi. Ili da amane gesami hea:i, “Ninia

'gode' da fidibiba:le, ninia da ninia ha lai dunu Sa:masane hasali."

²⁴ - ²⁵ Ilia da hahawane gilisili hedebeba:le, amane sia:i, "Sa:masane misa:ne wele sia:ma! E da nini hahawane ba:ma:ne hedemu da defea." Ilia da Sa:masane se iasu diasuga gadili oule misini, ilia da hahawane ba:ma:ne hedema:ne sia:i. Ilia da e da igi dunibugi bagade aduna dogoa leloma:ne sia:i. Filisidini dunu da Sa:masane ba:loba, ilia da ilia 'gode'ma bagadewane nodomusa: gesami hea:i, amane, "Amo dunu da ninia soge wadela:lesi amola ninia dunu bagohame medole legei. Be ninia 'gode' da hamobeba:le, ninia da e hasali dagoi." ²⁶ Goi afae da Sa:masane lobo:le, oule ahoasu. Sa:masane da ema amane sia:i, "Na da dunibugi amoga diasu da gagui amo digili ba:mu galebe. Na da ilima baligisiagamu hanai galebe." ²⁷ Amo diasu ganodini da dunu amola uda bagohame gilisili esalebe ba:i. Filisidini hina bagade biyale gala huluane esalebe ba:i. Diasu ea figisu da:iya dunu amola uda 3,000 agoane esalebe ba:i. Ilia da Sa:masane ba:lalu amola ilia hahawane ba:ma:ne, e se nabawane hedemusa: bagadewane wele sia:su. ²⁸ Amalalu, Sa:masane da Godema sia:ne gadoi, amane, "Hina Gode Bagadedafa! Dia na bu dawa:loma! Na da ha:giwane Dima edegesa. Di nama na gasa bagade hou bu afaewane nama ima. Amasea, na da afadafa fabeba:le amo Filisidini dunu da na si duga:le fasi ilima dabemu." ²⁹ Amaiba:le, Sa:masane dadunibugibagade aduna diasu dogoa dialu amo afae da lobodafa eno lobo fofadi amoga gaguli, gasawane fusu. ³⁰ E amane wele

sia:i, “Na amola Filisidini dunu da gilisili bogomu da defea.” E da gasa bagade fubiba:le, diasu da mugululi, Filisidini hina bagade biyale gala amola dunu huluane amoga fana sa:i. Huluane da bogogia:i. Sa:masane da ea bogoi eso amoga da Filisidini dunu medole legei amo ilia idi da ea esalebe eso amoga medole legei amo ilia idi baligi dagoi. ³¹ Ea yolali amola ea sosogo fi dunu eno da ea da:i hodo lala misi. Amo ilia gaguli, ea eda Manoua amo ea bogoi salasu Soula amola Esedoule dogoa sogebi dialu, amoga uli dogone sali. Sa:masane da ode 20amoga Isala:ili dunu ilia ouligisu esalu.

17

Maiga Ea Loboga Hamoi ‘gode’ agoaila

¹ Eso afaega Ifala:ime agolo soge ganodini, dunu afae ea dio amo Maiga esalu.

² Maiga da ea amema amane sia:i, “Musa: dunu afae da dima silifa fage 1,100 wamolaloba, di da amo dunuma gagabusu aligima:ne ilegei. Amo na da nabi. Be wali, di ba:ma. Na da amo muni gagusa. Amo wamolasu dunu da na.” Ea ame da amane sia:i, “Nagofe! Hina Gode da dima hahawane dogolegele hamomu da defea.” ³ E da amo muni ea amema bu i. Ea ame da amane sia:i, “Amo gagabusu aligima:ne da na mano ema doaga:sa:besa:le, na da amo silifa Hina Godema imunu. Amoga ninia da ifa ‘gode’ hamone, silifa amoga dedebomu. Na da amo silifa dima bu iaha.” ⁴ Amalalu, e da ea amema bu i. Ea ame da silifa fage 200 amo lale, gula hahamosu dunuma i. E da ifa amo osole dedene, ogoosu loboga

hamoi 'gode' hamone, silifa amoga dedeboi. Iliia da amo loboga hamoi liligi Maiga ea diasu ganodini ligisi. ⁵ Amo dunu Maiga da hi sia:ne gadosu diasu gagui galu. E da loboga hamoi 'gode' eno amola "ifode" (gobelesalasu dunu ea da:i salasu) hamone, ea dunu mano afae amo gobelesalasu hawa: hamoma:ne ilegei. ⁶ *Amo esoga, hina bagade dunu da Isala:ili soge ganodini hame esalu. Dunu huluane da afae afae hi hanaiga fawane hamosu. ⁷ Amo esoha, Lifai fi ayeligi afae da Bedeleheme moilai Yuda soge ganodini esalu. ⁸ E da Bedeleheme fisili, fimu soge hogomusa: asi. E da ahoanoba, Maiga ea diasu Ifala:ime agolo soge ganodini galu, amoga doaga:i. ⁹ Maiga da ema amane adole ba:i, "Di da habidili misibala:?" E bu adole i, "Na da Lifai fi dunu. Na da Bedeleheme moilai Yuda soge ganodini amoga esalu. Na da fimu sogebi hogosa." ¹⁰ Maiga da ema amane sia:i, "Na sigi esaloma! Di da na fidisu dunu amola gobelesalasu dunu esalumu da defea. Na da dima silifa fage nabuane gala amola dia abula amola ha:i manu imunu." ¹¹ Lifai ayeligi da Maigama esaloma:ne sia:i. E da egefe agoane hamosu. ¹² Maiga da ema gobelesalasu hawa: hamosu ilegei amola e da Maiga ea diasu ganodini esalu. ¹³ Maiga da amane sia:i, "Defea! Wali Lifai dunu da na gobelesalasu dunu esala. Amaiba:le, na dawa:! Hina Gode da na hou amola na liligi huluane hahawane dogolegele hahamomu."

---

* 17:6: Bisisu 21:25

18

Maiga amola Da:ne Fi

¹ Amo esoha, hina bagade dunu Isala:ili soge ganodini esalebe hame ba:i. Isala:ili fi dunu da ilia soge ilegei amo lai dagoi. Be Da:ne fi da soge hame lai. Amaiba:le, ilia da soge gesowale fima:ne hogoi helesu. ² Da:ne dunu da ilia sosogo fi amoga bagade dawa:su dunu biyale gala amo soge hogomusa: ilegei. Iliā da amo dunu, Soula moilai bai bagade amola Esadoule soge, amoga asunasi. Iliā da Ifala:ime agolo sogega doaga:loba, Maiga ea diasuga golai. ³ Amoga esalea, ilia da gobelesalasu ayeligi ea sia: hisu nababeba:le, e da Lifai dunu ilia dawa:i galu. Iliā da ema asili, amane adole ba:i, “Di da guiguda: adi hamosala? Nowa da di guiguda: oule misibala:?” ⁴ E bu adole i, “Na da Maiga ea hawa: hamonana. Na da ea gobelesalasu hawa: hamonanebeba:le, e da nama bidi iaha.” ⁵ Iliā da ema bu adole i, amane, “Di Godema adole ba:ma. Ninia da logoga ahoasea, hahawane ba:ma:bela:?” ⁶ Gobelesalasu dunu da ilima bu adole i, “Mae dawa:ma! Dilia da se hame nabimu. Dilia ahoasea, Hina Gode da dili noga:le ouligilalumu.” ⁷ Amaiba:le, amo dunu biyale gala da fisili, asili, La:isi moilaiga doaga:i. Iliā da La:isi dunu ilia hou ba:i. Iliā da Saidounia dunu defele, hahawane, olofoiwane esalu. Iliā hanai huluane, ilia da gagui dagoi. Iliā da eno dunuma hame gegenai. Iliā da Saidounia dunu gadenene hame esalu. Iliā da eno dunu fi ilima hame gilisisu. ⁸ Dunu biyale gala da ilia moilaidafa amo Soula amola Esadoule amoga bu

doaga:loba, ilia fi dunu da ilia ba:i liligi ilima adoma:ne sia:i. ⁹ Ilia da bu adole i, “Misa! Ninia La:isi moilai fi doagala:mu da defea. Ninia da ilia soge ba:i dagoi. Soge da noga:idafa. Dilia! Udigili mae esaloma! Hedolo! Amoga asili, amo soge gesowale fima. ¹⁰ Amoga asili dilia da ba:mu. Dunu eno da ilima doagala:mu ilia hame dawa:. Soge da bagadedafa. Amo ganodini da dilia hanai huluane ba:mu. Gode da amo soge dilima i dagoi.” ¹¹ Amaiba:le, Da:ne fi dunu 600 da gegema:ne momagele, Soula amola Esedoule fisili asi. ¹² Ilia da sogebi amo Gilia:de Yialimi moilai bai bagade Yuda soge ganodini amo ea eso dabe la:ididili amoga abula diasu gaguli esalu. Amaiba:le, amo sogebi ea dio wali da Da:ne Abula Fisisu. ¹³ Amo sogebi fisili asili, ilia da Maiga ea diasu Ifala:ime agolo soge ganodini gala, amoga doaga:i.

¹⁴ Amalalu, dunu biyale gala musa: da La:isi soge hogola asi, ilia dogolegei dunuma amane sia:i, “Diasu afae guiguda: da ifaga hamoi ‘gode’ agoaila amo silifaga dedeboi, amo dilia dawa:bela:? ‘gode’ agoaila eno amola gala amola ‘ifode’ gala. Ninia da adi hamoma:bela:?” ¹⁵ Amaiba:le, ilia da Lifai ayeligi ea esalebe Maiga diasu ganodini asili, Lifai ea hou ema adole ba:i. ¹⁶ Amoha, Da:ne dadi gagui 600, gegemusa: momagei dagoi, da diasu gagoi ga:suga lelebe ba:i. ¹⁷ Desega ahoasu dunu biyale gala da diasu ganodini golili sa:ili, ilia da ifa ‘gode’ agoaila silifaga dedeboi, amola ‘gode’ agoaila eno huluane amola “ifode” lai dagoi. Lifai gobebe

salasu dunu amola dadi gagui dunu 600 agoane da logo holei gadenene lelu. ¹⁸ Dunu da Maiga diasuga, sema liligi wamolamusa: ahoanoba, gobebe salasu dunu da ilima amane adole ba:i, “Dilia da adi hamosala:?” ¹⁹ Ilia bu adole i, “Ouiya:ma! Maedafa sia:ma! Di amola nini sigi masa! Di da ninia gobebe salasu dunu hamomu da defea. Di da dunu afae ea sosogo fi fonobahadi ilima gobebe salasu hawa: hamomu da defea hame. Be di da Isala:ili fidafa bagade huluane ilima gobebe salasu hawa: hamomu da defea.” ²⁰ Amo hou, gobebe salasu dunu da hahawane ba:i. Amaiba:le, e da sema liligi huluane gaguli, ili sigi asi.

²¹ Ilia sinidigili, logoga asi. Ilia mano, bula-magau amola liligi da ili bisili asi. ²² Ilia da fonobahadi sedade asili, Maiga da ea gadenene fi dunu huluane amo dunuma gegemusa: fa:no bobogei. Ilia da Da:ne dunuma doaga:le, ²³ ilima wele sia:i dagoi. Da:ne dunu da sinidigili, Maiga ema amane adole ba:i, “Adi hou? Dunu bagade da abuli misibala:?” ²⁴ Maiga da bu adole i, “Giadofai dilia dawa:. Dilia da na gobebe salasu dunu amola ‘gode’ liligi na hamoi amo huluane lale, asi dagoi. Na da liligi eno hame galebe.” ²⁵ Da:ne dunu da ema bu adole i, “Di da ouiya:mu da defea. Bai agoane hame hamosea, ninia dunu da di doagala:mu. Amasea, di amola dia sosogo fi huluane da bogogia:mu.” ²⁶ Amalalu, Da:ne dunu da bu logoga ahoanu. Maiga da ba:i dagoi, ilia gasa da ea gasa baligi dagoi. Amaiba:le, e da sinidigili, hi diasuga buhagi.

27 - 28 Da:ne dunu da gobele salasu dunu amola Maiga ea hamoi liligi huluane lala, asili, La:isi moilai doagala:i. La:isi dunu da olofoiwane, asaboiwane noga:i dunu esalu. Ila da fago amo ganodini esalu. Amo fago ganodini moilai eno galu amo Bedelihobe. Da:ne dunu da La:isi dunu, uda amola mano huluane medole legei. Ila diasu huluane ilia da laluga ulagisi. La:isi dunu da gaga:su dunu hame ba:i. Bai ilia da Saidone sogega sedagawane esalu amola ilia eno dunu fi ilima hame gilisisu. Da:ne dunu da La:isi moilai bu gaguli, amo ganodini fi. 29 Amo moilai dio La:isi ilia da fisili bu Da:ne dio asuli. Ila siba eda Da:ne amo Ya:igobe ea mano, amo dawa:le ilia amo dio asuli.

30 Da:ne dunu da moilai ganodini ogogosu 'gode' ilia lai amoma nodone sia:ne gadomusa: bugisi. Yonada:ne (Gesime egefe amola Mousse ea aowa) da Da:ne fi amo ganodini gobele salasu hawa: hamosu. Egaga fi amola da e bagia amo hawa: hamonanu. Yuda dunu huluane da mugululi asi dagoiba:le fawane fisi. 31 Isala:ili dunu da Abula Diasu Siailou sogebiga gagui amoga Godema nodone sia:ne gadosu. Be amo Abula Diasu da dialea, Maiga ea ogogosu 'gode' da Da:ne moilai ganodini dialebe ba:i.

19

Lifai Dunu amola Ea Gidisedagi Uda

1 Amo esoha, Isala:ili da hina bagade hame galu. Lifai dunu afadafa da Ifala:ime agolo soge ganodini esalu. E da Bedeleheme moilai, Yuda soge ganodini, amoga ea gidisedagi uda

a:fini (amo da ea udadafa hame be ema gilisili golamusa: eno lai) amo hamomusa: lai. ² Be amo uda da Lifai dunuma ougiba:le, hobeai dagoi. E da ea eda ea diasu Bedeleheme moilai ganodini, amoga buhagili, oubi biyaduyale gala esalu.

³ Amalalu, Lifai dunu da e bu lamusa: dawa:i galu. E da ea hawa: hamosu dunu amola dougi aduna amo uda ea eda diasuga oule asi. Ea uda da eda diasu logo doasi amola ea eda da Lifai dunu hahawane aowai. ⁴ Eda da ema esaloma:ne sia:i. Amaiba:le, e da eso udiana ouesalu. E amola ea uda da amo diasuga ha:i mai amola amogai gasi udiana golai. ⁵ Eso biyadu amoga hahabedafa ela da nedigili, logoga masunusa: liligi momagei. Be uda ea eda da Lifai dunu ema amane sia:i, "Hidadea fonobahadi ha:i moma. Amo da dima gasa imunu. Fa:no masunu da defea."

⁶ Amaiba:le, amo dunu aduna da fili, ha:i mai amola waini hano mai. Amalalu, uda ea eda da ema amane sia:i, "Guiguda: hahawane golama!" ⁷ Lifai dunu da masunusa: wale gadoi. Be uda ea eda da ema ha:giwane esaloma:ne sia:beba:le, e da eno gasi amoga goegawi golai. ⁸ Golale, eso bi hahabedafa, e da masunusa: dawa:i galu. Be uda ea eda da amane sia:i, "Hidadea ha:i moma. Esomogoa agoane masunu da defea." Amaiba:le, amo dunu aduna da ha:i mai. ⁹ Lifai dunu amola ea gidisedagi uda amola ea hawa: hamosu dunu da masusa: dawa:beba:le, eda da amane sia:i, "Daeya da gadenesa. Dilia gasimu galebe. Guiguda: hahawane golama. Hahabedafa dia diasuga masunu da defea." ¹⁰ -

11 Be Lifai dunu da gasi eno amoga golamu higa:i galu. Amaiba:le, e, ea gidisedagi uda, ela hawa: hamosu dunu amola dougi aduna (fisu amo da:iya ligisibi ba:i) logoga asi. Iliya da Yibase (Yelusaleme) gadenene doaga:loba, gasi gadenene ba:i. Amaiba:le, hawa: hamosu dunu da amane sia:i, "Ninia da amo Yibase moilai bai bagade ganodini golamu da defea." 12 - 13 Be ea ouligisu da amane sia:i, "Isala:ili dunu hame esalebe moilai bai bagade ganodini golamu da defea hame. Ninia da amo moilai baligili, Gibia o Lama moilaiga golamu." 14 Amaiba:le, ilia da Yibase moilai bai bagade (Yelusaleme) baligili, Gibia moilai Bediamini fi ilia soge ganodini, amoga doaga:i. Amoha eso dabe ba:i. 15 Iliya da logo fisili, diasuga golamusa: asi. Iliya da moilai dogoa sogebi amoga asili, be dunu da ili aowamusa: hame sia:i. 16 Iliya da amoga esaloba, dunu da:i da ea ifabi amoga hawa: hamonanu, ilima doaga:i. E da musa: Ifala:ime agolo soge amoga esalu. Be amoga mugululi, Gibia moilaiga misi esalu. (Eno dunu huluane amogawi esalu da Bediamini dunu). 17 Dunu da:i da Lifai dunu moilai dogoa sogebi amoga esalebe ba:beba:le, e amane sia:i, "Di da habidili misibala?: Amola di da habidili masa:bela:?" 18 Lifai dunu da bu adole i, "Ninia da Bedeleheme moilai Yuda soge gadili asili, wali ninia da ninia diasu Ifala:ime agolo soge amoga buhagisa. Guiguda: dunu eno da ninima golama:ne sogebi hame olei.

19 Ninia da dougi ea ha:i manu gala. Amola ninia da ha:i manu amola waini hano, na amola na gidisedagi uda amola na hawa: hamosu dunu

manu defele gala. Be amo mae dawa:le, dunu da ninima golamu sogebi hame olei.” ²⁰ Dunu da:i da amane sia:i, “Dilia da na diasuga golamu da defea. Na da hahawane dili ouligimu. Dilia da gadili moilai dogoa sogebi amoga golamu da hamedei.” ²¹ Amaiba:le, e da ili ea diasuga oule asili, ilia dougi amoma ha:i manu i. Ili da emo dodofelalu, ha:i mai. ²² *Ili da hahawane da:i dunu ea diasu ganodini esalu. Amalalu, dunu amo sama ea sama adole lasu dunu da diasu sisiga:le, logo ga:suga bagade fasu. Ili da dunu da:i ema amane sia:i, “Dunu da dia diasuga misi, amo gadili oule masa. Ninia da ema adole lasu hou hamomu.” ²³ Be dunu da:i da gadili asili, ilima amane sia:i, “Na na:iyado! Hame mabu! Amo wadela:idafa hou ema mae hamoma. Na da amo dunu na diasuga aowasa.

²⁴ Ba:ma! Ea gidisedagi uda amola na uda mano dunu hame fi da esalebe. Na da ela gadili oule misini, dilia hanai hou elama hamoma. Be amo dunuma amo wadela:i hou mae hamoma.” ²⁵ Be wadela:i adole lasu dunu da ea sia: hame nabi. Amaiba:le, Lifai dunu da ea gidisedagi uda lale, gadili oule asili, ilima i. Ili da gasi ganodini, mae fisili, amo uda wadela:lesi amola ilia hanaiga wadela:idafa hou hamonanu, hahabe fawane yolesi.

²⁶ Hahabedafa, uda da dunu da:i ea diasu amoga egoa esalu, amo logo ga:suga misini, diasai. Eso misi digagala:be galu e da amogai dialebe bai. ²⁷ Egoa da nedigili, e da masusa: logo doasili, ea gidisedagi uda osoboga diasai,

---

* 19:22: Mui 19:5-8

ea lobo logo ga:su gagumusa: molole guda:i dialebe ba:i. ²⁸ E amane sia:i, “Wa:legadoma! Ninia da ahoa:di!” Be e da bu hame ado baoui. Amaiba:le, e da ea bogoi da:i hodo amo dougi da:iya ligisili, hi diasuga asi. ²⁹ †E da hi diasuga doaga:loba, ganodini golili sa:ili, gobihei lai. Amoga e da ea gidisedagi uda ea da:i hodo dadega:le, hu amola gasa fagoyale agoane ligiagagale, afae afae amo, e da Isala:ili fi fagoyale gala ilima iasi. ³⁰ Dunu huluane da amo hou ba:beba:le bagadewane fofogadigi. Ilia amane sia:i, “Ninia agoai hou da hamedafa ba:i. Ninia da Idibidi soge yolesili, amogainini wali, agoai hou hamedafa ba:su. Ninia amo hou hahamomu da defea. Hahamomusa:gini ninia adi hou hamoma:bela:?”

20

Isala:ili Dunu da Gegemusa:gini Momagei

¹ Isala:ili dunu huluane da Gode ba:ma:ne, Misiba moilaiga gilisi. Ilia da Isala:ili soge huluane amoga misi - gagoe (north) moilai Da:ne asili gagoe (south) moilai bai bagade Biasiba amoga doaga:le, huluane da misi. Eso mabe soge Gilia:de amola amoga ilia da misi. ² Amo Gode Ea fi gilisisu amoga Isala:ili ouligisu dunu huluane da misi. Amola emoga ahoasu dadi gagui dunu 400,000 agoane da gilisi. ³ Bediamini fi dunu da Isala:ili dunu huluane da Misiba moilaiga gilisi dagoi amo nabi. Isala:ili dunu da amane adole ba:i, “Amo wadela:i hou da habodane hamobela:?” ⁴ Lifai dunu amo ea

† 19:29: 1 Sa:miuele 11:7

gidisedagi uda da medole legei ba:i, amane adole i, “Na gidisedagi uda amola na da Gibia moilai bai bagade Bediamini soge amoga golamusa: asi. ⁵ Gibia dunu da nama doagala:musa: misini, ania diasu sisiga:i. Ilia da na medole legemusa: dawa:i. Be amo hou fisili, ilia da na uda wadela:lesilalu, e medole legei. ⁶ Na da ea bogoi da:i hodo lale, dadega:le, amola wa:i afae afae amo Isala:ili fi fagoyale gala ilima iasi. Amo dunu da wadela:idafa hou ninia fi amo ganodini hamoi dagoi. ⁷ Dilia huluane guiguda: da Isala:ili dunu. Amo hou hahamoma:ne, ninia da adi hamoma:bela:?” ⁸ Dunu huluane da wa:legadole, amane sia:i, “Ninia huluane, abula diasu ganodini esalebe dunu amola diasudafa amo ganodini esalebe, ninia huluane da nini diasuga bu hame masunu.

⁹ Ninia da agoane hamomu. Ninia da dunu amo Gibiama doagala:musa: ilegema:ne, ado ululuasu hedesu hou hamomu. ¹⁰ Ninia dunu fi amo ganodini 1/10 (nabuane fifili afadafa gala) da ha:i manu amo dadi gagui dunuma imunu. Eno dunu huluane da Gibia fi ilima se ima:ne masunu.” ¹¹ Amaiba:le, Isala:ili dunu huluane da gilisili, bai afadafa hamomusa: gilisi. Amo da Gibia ilima doagala:musa: gilisi.

¹² Isala:ili fi da sia: adola ahoasu dunu amo Bediamini soge huluane amo ganodini asunasi. Ilia da amane adole ba:i, “Amo wadela:idafa hou dilia hamoi, ea bai da adi baila:? ¹³ Wali amo Gibia wadela:i hamosu dunu ninima ima. Ninia da amo dunu medole legele, amo wadela:i hou amo Isala:ili fi ganodini gala fadegale fasimu.” Be Bediamini dunu da Isala:ili fi eno ilia sia:

hame nabi. ¹⁴ Be Bediamini moilai huluane amoga ilia da misini, Gibia moilaiga Isala:ili fi eno, amoga gegemusa: doaga:i dagoi.

¹⁵ - ¹⁶ Amo esohaga, ilia moilai bai bagadega ilia da dadi gagui 26,000 agoane amo misa:ne wele sia:i. Amola Gibia esalebe dunu da dadi gagui dunu amo da ilia lobo fofadi amoga gegesu, amo 700 agoane gilisi. Ilia da ga:muga: dadi amoga ilia dialuma hinabo afae amo igiga gala:loba, hamedafa giadofasu. ¹⁷ Isala:ili fi oda da dadi gagui 400,000 agoane gilisi.

Isala:ili Fi Oda da Bediamini Fi ilima Gegei

¹⁸ Isala:ili dunu da Godema sia:ne gadosu sogebi amo Bedele amoga asili, Hina Godema amane adole ba:i, “Adi fi da Bediamini fi hidadea doagala:ma:bela:?” Hina Gode da bu adole i, “Yuda fi!” ¹⁹ Amaiba:le, Isala:ili dunu da hahabe asili, Gibia moilai gadenene ilia hawa:i fisu hamone esalu. ²⁰ Ilia Bediamini dadi gagui doagala:musa: asili, Gibia moilai da ilia midadi ba:i. ²¹ Bediamini dadi gagui da Gibia amoga misini, doagala:le, amo esoga 22,000 Isala:ili dadi gagui dunu medole legei.

²² - ²³ Amalalu, Isala:ili dunu da sia:ne gadosu sogebi amoga asili, Hina Gode ba:ma:ne bagadewane dinanu, asili, daeya doaga:i. Ilia da Hina Godema amane adole ba:i, “Ninia bu eno ninia olalali Bediamini dunu ilima doagala:ma:bela:?” Hina Gode da bu adole i, “Ama!” Amaiba:le, Isala:ili dadi gagui da ilia dogo denesi ba:i. Ilia da Gibia moilaiga asili, ilia dadi gagui aya agoane Bediamini dunuma gegemusa: lelu.

²⁴ Ilia da enowane Bediamini dunuma doagala:musa: mogodigili asi. ²⁵ Be musa: gegei defele, Bediamini dunu da Gibia fisili, ilima doagala:le, Isala:ili dadi gagui 18,000 (ili da noga:le gegema:ne olelei) amo medole lelegei dagoi ba:i. ²⁶ Amalalu, Isala:ili dunu huluane da Bedele moilaiga didiga:musa: asi. Ilia Hina Gode ba:ma:ne ha:i mae nawane esaloba, daeya gamai. Ilia Hina Godema Hahawane Gilisili Olofole Iasu gobele salasu hamoi amola gobele salasu ohe oda gogo gobele sali. ²⁷ - ²⁸ Gode Ea Gousa:su Sema Gagili da amo esoga Bedele sogebi galu. Finia:se (Ilia:isa ea egefe amola Elane ea aowa) da Gode Ea Gousa:su Sema Gagili ouligisu. Isala:ili dunu da Hina Godema bu adole ba:i, "Ninia da ninia olalali Bediamini dunu ilima bu gegemusa: masa:bela:? O ninia fisima:bela:?" Hina Gode da bu adole i, "Gegema! Aya Na da fidimuba:le, dilia da ili hasalimu." ²⁹ Amaiba:le, Isala:ili dunu da dadi gagui dunu Gibia moilaiga sisiga:le, wamoaligima:ne asunasi. ³⁰ Amalalu, eso osodaga, ilia musa: hou defele, ilia da Bediamini dunuma doagala:musa: asili, Gibia ea midadi dada:lei. ³¹ Bediamini dunu da gegemusa:, moilai gadili asili, Isala:ili dunu sefasimusa: fa:no bobogei. Musa: agoane ilia da umi soqe Bedele ahoasu amola Gibia ahoasu la:ididili amo ganodini Isala:ili dunu muni medole legelalu. Ilia da Isala:ili dadi gagui ³⁰ agoane medole legei. ³² Bediamini dunu ilisu amane sia:i, "Defea! Ninia da musa: agoane, Isala:ili dunu hasali." Be Isala:ili dunu da ili gadili, logoga oule asili, musa: medole

legemusa: dawa:i galu. ³³ Amaiba:le, Isala:ili dadi gagui gilisisudafa da hobeale, bu Ba:ile Da:ima sogega bu gilisi. Amalalu, Isala:ili dunu amo da Gibia sisiga:i, da ilia wamoaligisu gele sogebi ganodini galu amo fisili, Gibia amoma doagala:musa: hehenai. ³⁴ Amo dunu idi da 10,000. Ili da Isala:ili fi amo ganodini dadi gagui noga:iwane ilegei. Ili da Gibia doagala:i amola gegesu da gasa bagade ba:i. Bediamini dunu da fofogadigi. Ili gugunufinisisu eso da doaga:i dagoi ilia hame dawa:i galu. ³⁵ Amo esoha, Hina Gode da fidibiba:le, Isala:ili dunu da Bediamini dadi gagui dunu ili hasalasi. Ili da dunu 25,100 agoane medole legei dagoi.

³⁶ Amola Bediamini dunu da dafai dagoi, ilisu dawa:i.

Isala:ili Fi Ili Hasalasu Hou

Isala:ili dadi gagui gilisisu bagade da Bediamini dunu amoba:le hobeai. Bai ilia dawa:i da dunu ilia da Gibia sisiga:le wamoaligimusa: asunasi, amo da ili fidimusa: ilia dawa:i. ³⁷ Amo dunu da ilia wamoaligisu fisili, hedolowane Gibia moilaiga hehenai. Ili da dunu huluane amo moilai ganodini esalu, medole legei dagoi. ³⁸ Isala:ili dadi gagui gilisisu bagade amola wamoaligisu dunu da musa: gilisili sia: daloba, dawa:ma:ne hahamosu agoane hahamoi. Ili da lalu mobi mogomogoi agoane bagade Gibia amoga heda:lebe ba:beba:le, ³⁹ Isala:ili dadi gagui da Bediamini dunu ilima hobealalu, ilia da sinidigimu sia:i. Amo hou da doaga:loba, Bediamini dunu da Isala:ili dunu 30 agoane medole legei dagoi ba:i. Bediamini dunu da amane

sia:i, “Defea! Ninia da musa: agoane defele Isala:ili dunuma bu hasali dagoi.” ⁴⁰ Amalalu, dawa:ma:ne hahamosu amo lalu mobi mogomogoi agoane amo Gibia amoga heda:lebe ba:i. Bediamini dunu da beba:le, fofogadigili, moilai huluane laluga nenanebe ba:i.

⁴¹ Amalalu, Isala:ili dadi gagui da sinidigi. Bediamini dunu da bagadewane beda:i. Ili da dafai dagoi, ilisu da dawa:i galu. ⁴² Ili da Isala:ili dunu amoba:le hobeai. Be ilia da sani amo ganodini agoane ba:i. Ba:i da Isala:ili dunu amo Gibia moilaiga gadili ahoanebe da ilia la:idi amo doagala:i. Amalalu, ilia da Bediamini dunu wadela:lesi dagoi. ⁴³ Isala:ili dunu da Bediamini dunu amo sani ganodini gagui galu. Ili da mae fisili medole legelalu, amo dunu sefasili, sogebi amo Gibia ea eso mabadi la:ididili gala amoga doaga:i. ⁴⁴ Isala:ili dunu da Bediamini dadi gagui noga:iwane amo 18,000 agoane medole legei. ⁴⁵ Bediamini dunu hame bogoi amo da hobeale, umi sogebi amo Limone Gele gadenene amoga hobeai. Be Isala:ili da ilima doagala:le, 5,000 eno logoga medole legei. Ili da bu sefasili, Ga:idoume sogebi amoga doaga:le, 2,000 eno medole legei. ⁴⁶ Amo esoga, Isala:ili dunu da Bediamini dadi gagui dunu noga:iwane, huluane 25,000 agoane medole legei. ⁴⁷ Be dunu 600 agoane da hobeale, Limone Gele sogebi amoga asili, Isala:ili dunu da ili hame medole legei. Amo sogega, ilia da oubi biyaduyale gala esalu. ⁴⁸ Isala:ili dunu da sinidigili, Bediamini fi dunu eno huluane medole legei. Ili da dunu, uda, mano amola ohe fi huluane medole lelegei dagoi.

Ilia da moilai huluane amo soge ganodini dialu amo laluga ulagisi.

21

Bediamini Fi Dunu ilia Uda Lasu Uda

¹ Isala:ili dunu da Misiba moilaiga musa: gilisiliba, ilia da Hina Gode ba:ma:ne, gasa bagade sema hamosu, amane, “Ninia uda mano amo Bediamini dunu da hamedafa lamu.”

² Amalalu, ilia da Bedele moilaiga asili, amola Gode ba:ma:ne eso amo ganodini fili, asili daeya ha:giwane didiga:lalu. ³ Ilia amane

disu, “Isala:ili Hina Gode! Amo hou da abuliba:le doaga:bela? Abuliba:le Bediamini fi

da Isala:ili sogega gadenenewane fisi dagoi

ba:sala:?” ⁴ Golale, hahabedafa ilia da gilisili Hahawane Gilisili Olofole gobelesalasu amola ohe hodo amo oloda, ilia hamoi, amo da:iya gogo

gobelesali. ⁵ Ilia da amane adole ba:i, “Isala:ili fi amo ganodini, sosogo fi afae da Misiba sogega Godema gilisisu amoga hame misibala:?” (Ilia da

musa: gasa bagade sema hamosu. Amo nowa fi da Misiba moilai gilisisu amoga hame misi ganiaba, ilia da amo dunu ili medole legela:loba.)

⁶ Isala:ili dunu da bu ilia olalali Bediamini dunu ilima asigi galu. Ilia da amane sia:i, “Wali eso, Isala:ili fi afadafa da fisi dagoi. ⁷ Ninia da

Bediamini dunu esala, amoga uda ima:ne adi hamoma:bela? Bai ninia Hina Godema sema bagade hamoi dagoi, amo ninia uda mano ilima hamedafa imunu.” ⁸ Ilia da nowa gilisisu da

Misiba gilisisuga hame misi, amo adole ba:loba, dunu da Ya:ibese moilai Gilia:de soge ganodini

esalu, amo da hame misi ilia da nabi. ⁹ Amola ilia da dadi gagui gilisima:ne dio wele sia:noba, Ya:ibese dunu da hame misi. ¹⁰ Amaiba:le, ilia da 1,200 gasa bagade dunu amo Ya:ibese moilaiga asunasi. Ili da ilima amane sia:i, “Ya:ibese dunu huluane, uda amola mano medole legema. ¹¹ Dunu huluane, dunu mano amola uda huluane amo da dunuma fi, amo huluane medole legema.”

¹² Ya:ibese moilai ganodini, ilia da a:fini amola uda mano amo da dunuma hame gilisili golai, 400 agoane ba:i. Ili da amo Siailou abula moilai Ga:ina:ne soje ganodini, amoga oule misi. ¹³ Amalalu, Isala:ili gilisisu da Bediamini dunu amo da Limone Gelega esalu, ilima sia: adole iasi. Ili da gegesu fisili, olofole gousa:su hamoma:ne sia:i. ¹⁴ Bediamini dunu da bu misini, Isala:ili fi eno da Ya:ibese uda mano ilia hame medole legei amo ilima i. Be ilima iabe idi da defele hame ba:i. ¹⁵ Hina Gode da Isala:ili fi ilia habelegele fi afadafa, amo da afafai dagoiba:le, ilia da Bediamini dunuma asigi galu. ¹⁶ Amaiba:le, ilia ouligisu dunu da amane sia:i, “Uda eno da Bediamini fi ganodini hame esala. Ninia da habodane ilia uda lamusa: ilima ima:bela:?”

¹⁷ Isala:ili da fi fagoyale gala. Afadafa fisimu da hamedei. Bediamini fi esaloma:ne, ninia logo hogoi helemu da defea. ¹⁸ Be ilia da ninia uda mano lamu da hamedei. Bai ninia da sema bagade hamoi. Nowa da ea uda mano Bediamini dunuma iasea, ninia da ema gagabusu aligima:ne ilegei dagoi.” ¹⁹ Amalalu, ilia da agoane dawa:i, “Hina Gode Ea Lolo Nasu

Sialou moilaiga da gadenesa galebe.” (Sialou da Bedelehemega gagoe (north) gala. E da Lebouna amoga gagoe (south) amola logo amo da Bedele fisili Siegeme doaga:sa amo ea eso mabe la:idiga gala.) ²⁰ Ilia da Bediamini dunuma amane sia:i, “Dilia waini efe sogebi amo ganodini wamoaligili, ouesaloma. ²¹ Sialou a:fini ilia da lolo nasu ganodini gosa:musa: masea, dilia waini efe aligisu fisili, dilia afae afae uda lamusa: ha:giwane gagulaligima. Amola amo uda dilia Bediamini sogega bu oule masa. ²² Be ilia eda o olalali da dilima sia:ga gegemusa : masea, ilima amane sia:ma, ‘Ninia da amo a:fini ili lamu da defeala:? Bai ninia da gegesu ganodini amo a:fini hame lai. Amola dilia da amo uda mano ninima udigili hame iba:le, dilia sema hamoi amo hame wadela:lesiba:le, gagabusu aligima:ne dilima hame dialumu.’ ” ²³ Bediamini dunu da ilia sia:i defele hamoi. Ilia da afae afae Sialou a:fini amo da siogolalu amo lale, gisawane asi. Ilia da ilia sogega asili, ilia moilai bu gaguli, fi galu. ²⁴ Amola Isala:ili fi dunu eno da fisili asili, ilia fi amola sosogo fi da ilia sogedafa amoga buhagi. ²⁵ *Amo esoha, Isala:ili soge ganodini da hina bagade dunu hame esalu. Dunu huluane da afae afae hi hanaiga fawane hamosu.

Sia: Ama Dagoi

---

* 21:25: Bisisu 17:6

GODE EA SIA: IDA:IWANE GALA
The Holy Bible in the Bedamuni language of Papua
New Guinea
Buk Baibel long tok ples Bedamuni

Copyright © 2000 Tom Hoey

Language: Bedamuni (Beami)

Translation by: Tom Hoey

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2019-12-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files dated 30 Nov 2021

28e512c8-4603-5063-83de-bc2fd6fa3b51